

וההקדמה החמישית, כי נפשות השומעים מקבלות רושם לתוכחת המוכיה, כאשר תיזיה בדברים מקובלים, ולתוכחת באמת על כל פנים תועלת, ואם איננה משיבה המטרה מעשות הרע, יקדה בנפשו מן התוכחת היא ניצוץ, ורואה כי המעשה הוא רע, וזה חלק מן התשובה והתחלה לה בו: וההקדמה הששית, כי האדם מוצא מנפשו יכולת "לעשות" (כ"א בעשות, ו"כ"א על עשות) הרע ועונו "הענינים" (כ"א בענינים) אשר הם אפשר לו, ומה שנמנע ממנו לא נמנע כי אם להעדר הסכות האמצעיות או לסכלות האדם בהם. והדמיון בזה רש נכרי איננו יודע להנהיג, רוצה למשול בעם, וזה נמנע ממנו, ואילו היו נמצאות הסכות האמצעיות ויהיה הוא חכם להתעסק בהם, היה נגמר רצונו כאשר נגמר רצונו כמי שסכותיו נמצאות וידעם וינהיגם, ממה שמשול בביתו ובבניו ובעבדיו, ויותר מזה אבריו, יגיעם כאשר ירצה וידבר כמה שירצה, ויותר מזה מחשבתו ודמיונו, יצמייר לו הקרוב והרחוק בעת שירצה ועל הענין

קול יהודה אוצר נחמד

וההקדמה החמישית וכו' כאשר תהיה בדברים מקובלים. דברים סמוכים וסתם כוונה סמוכה אך לשם שמים, לא להכתיב הסכת, או לגנו כסף, או לשנאת מי שמוכיח אותו, וכמו שאמר דברים סוף פסוקים מן הלשון, ר"ל שמוכר כל לנו, וכנסים אל מלך: וזה חלק מן התשובה וכו'. החלק השני הוא שיעט רוע מעשיו, וכמו שכתב בעל חובת הלבבות נרמם שלשי מלכות השמים:

וההקדמה הששית מוצא מנפשו יכולת לעשות הרע ועונו. יבטל שני מוכתים אם לאדם רע ומעורר ועל"כ כח כדי האדם להטותו אל אשר ירצה: בענינים אשר הם אפשר לו. ר"ל מעט כחורס והעונות אשר ניתן לאדם לשכוחם וכחורס גמור: ומת שבמנו ממנו וכו'. ומת שלעמיים נמנע מן האדם לשבור חקי' כ' כפי רצונו, אינו רק מפני שחשדו לו הסכות האמצעיות, או מפני סלכותו שאינו יודע דרך נקמה: רש נכרי. מתחם שהוא רש דבריו אינם נשמעים, כמ"ל והכמת המסכן כוונתו וכו', ומתחם שהוא נכרי, ר"ל אינו כמנהג הטעם הוא, לא יתכן להטיגם: ממה שמשול בביתו. כמו שמשול נכירי: ויותר מזה אבריו. שהאדם מושל בדם כלל אדם נפש: מחשבתו והדמיונו יציר לו הקרוב והרחוק. האדם מושג לעשות חלקיו ומציר פעולותיו

וההקדמה החמישית כי נפשות השומעים וכו'. יש בהקדמה זו כרחק ניצוץ על מה שזכר למעלה בחלקים ספורו על דבר הנבירה, בפרט יתחיל ענין ההקדמות כאשר תהיה וכו'. זה ההוכחה מתבוננת בכך כאשר תהיה בדברים מקובלים ומשיגים על הלשון: ולתוכחת באמת וכו'. כאמרו למעלה כי לתוכחת רושם בנפש על כל ענין וכו': יקדה בנפשו וכו'. כי תהיה ההוכחה היא גלגל אשר צוברת עולר בעלמותיו למנוח עונו לשטח: והתחלה לה בו. ר"ל התחלה להשוכח בשומע את ההוכחה:

וההקדמה הששית כי האדם וכו'. ההקדמה זו מורה בעצם על מילתו כחורס האדם מלד מה שימלא לנפשו יכולת לעשות הרע או לענו בענינים האפשריים, והוא עצמו עד ראש יודע, כי כל עוד שיהיו עם סכות אמצעיות אשר יתכן עם להגיע אל מחוץ החשק, אין נגרת מנחירתו דבר, אמנם מה שממנע ממנו אינו אלא להעדר הסכות האמצעיות או להתלחם ממנו, שהרי כאלו כאלו נעדרו. ועוד ויתבאר זה אחר"כ. במשול השקל"ק: רש נכרי איננו יודע להנהיג. כן האדם הגלגל נעדרו ממנו הסכות האמצעיות אשר יתכן לו בהם למשול בעם, והוא, כי לרש אין כל, גם לא ידע משפטי העיר להיותו מפני נכרי והכמת מה לו צלופי ההנהגה. ובעד ידענו כי בלל ההכמת מלד ההנהגה האמת ובלעדיהם לא יריס ראש, כי סכותיו האמצעיות נעדרו: ואילו היו נמצאות נעדרו: וזה עשר וכבוד וכיוצא ממה שראוי להמלא במשול עם: ויהיה הוא חכם וכו'. לעשה לפי חכמתו נכירי דבר ההנהגה הסכות ההנהגה לפי מקומו ועתה משפטי המושלים: היה נגמר רצונו. ולא היה עם מושג חכמתו ויהיה בחורס חכמתו משל לך: כאשר נגמר רצונו במי וכו'. משל ממה שראוי להגיע לכוונתו חכמתו מה שראוי למשל בביתו, כי לא ימנע מפניו כלל משפטיו כיון שלו מוכנו טעויות בחיפוק ענינו. ואמר וידעם, כי הסכות סכות האמצעיות עם היומן ומלכותו אלוה הוא משיג אותם כאלו הם נעדרים כלומר: ויגדוכם. שיהיה לו הכח התבוני על שלמותו להכניס הסכות הן כפי האור: ויותר מזה אבריו וכו'. הסיף משול ויחד קרוב מן הרפשו, ויחדוהו במשול בעצמו להגיע ליכירי אל אשר יהיה עם סכותו ללכת, וכן הוא מושל בנפשו להגיע מחשבתו ודמיונו לצייר מה שיתחנן בכל עם וענין שיכתיב, וכל זמן נקל אלוה, כי קרוב אליו הדבר מלד כפיו ובלבדו לעשותו, להיות כל סכותיו האמצעיות דכקו עמו. ועל כן אמר ויחד מזה ליכירי וכו': ויותר מזה מחשבתו. כי בקלות נמנע יגיבם עוף הדמיון והמחשבה

לעוף

הענין שירצה, כי הוא מושל בסבותיו האמצעיות. ועל כן לא יתכן שינצח החלש את החזק בשחוק האשקאק"ש הנקראת שטר"ו בערבי, ולא יאמר הצלחה ורוע מזל אשרושי"ד ובמלחמת "האשקאק"ש (כ"ל במלחמת האשמו"ר"ג) כאשר יאמר במלחמת שני מלכים, כי סבות "האשדושי"ד ומלחמת השטר"ו"ג (כ"ל מלחמת השטר"ו"ג) נמצאות כלם, וינצח החכם בהנהגתו תמיד, ולא יירא סבה טבעית שצריך להתנות בה ולא סבה מקרית, אלא בעת נכרי מחמת התעלמות, וההתעלמות נכנס בסכלות כאשר אמרנו. ועם כל זה הכל מיוחס אל הסבה הראשונה בדרכים הנוכרים. אך אל הכונה הראשונה, בחדושי בני ישראל כל ימי היות השכינה בתוכם, אבל אחר כן הענין מסופק אלא בלכות המאמינים, האם החדושים האלה בכונה ראשונה מן האלהים או בסבות נגללים או מקרים. ואין טענה פוסקת, אך הטוב שייחוס הכל אליו יתברך, כל שכן הדברים הגדולים כמות והנצוח והמלחמות וההצלחות והחסרון והדומה לזה:

אמר

אוצר נחמד

קול הירדה

לעוף בעפפים אחת מסוף העולם ועד סופו: ועל כן לא יתכן וכו'. לחוק עשה לו האיש הזה להמליך כוונה על השלם שבפנים, ושוקר ענינו חלוי בזה, כי צהמלא עם הסבות האמצעיות ביד המלך אזי הוא נרצחו ונחירכו להשיג הפלו כדח אין אונס, ואין מיעומו מהשך ויכפכו כי אם צהנכר ממנו הסבות האמצעיות הראויות לקח לו להשלמה המעשה. ועל כן מי שידע קצבו לחוק שבקפיקי לא יענה לעולם ממי שלא ישאו לו בידיעה הדין, וכעת זה כי הסבות כלן הכריעים אל הנהוג בידו יתנו ואין אומר שבס, הם שאין כן במלהמזה רשות בין המלכים, כי עשה יגבר מהלך מהם אשר זים לעשות בנהגון המלהמה הדין מלחיו סבה אמצעית מנדה, כי הן אל בידו פונו כבמלהמת שבקפיקי, ולא יאמר הצלחה וכו'. בכל אחד ממתי החוק הללו נמכרו סבות הנלחון ביד היודע לחקק בו ואין עם סבה היומיה מעיקה אל הנלחון: ולא יירא סבה טבעית שצריך להתנות בה. כי לא ימחק דבר להנהוג בסכסכה העכמיה למד ובלגנד שלא תמנה הצבה הטבעית כדרך שהמנהג נהג למעלה במעשים המקריים, באמרו ומתנים נהג

שמלחתי כיד יעשה הקרוב לו לטובת נחשע סבות, או כרחוק לו וסבותיו רבות, בזמן שסבות תלויות במהשכחו ואכריו: ההלש את החוק. מי שידעוהו הלוגש נחשק סוד את מי שידעוהו חוק: האשקאק"ש. כ"ל שאל אצ"ל: כי סבות ומלחמת השטר"ו נמצאות. זה שידע יותר לחקוק בידו הליכה האנשים כיד יועש, והוא בונה לו סבות אמצעיות מה שאין שנגנרו יודע ומזין אותם עד שנגד ביד הטעין לחקוק בכוף הכנות: שצריך להתנות בה. שנאמר שאל יווען לו זמח הכנס ינה, מאחר שכלל בידו, וששעף שאין למקרה מנוח בוס: אלא בעת צברי וכו'. מלגד מעשים מעטות שיהיו זם החכם אז לבו על זמנו לערוך מערכת סבותיו כהגון, וזה נכנס תחה הסכלות בדרך השלמות מדובר למעלה: אך אל הכוונה הראשונה וכו'. גם זה נוכר בסיון שלפני זה: אבל אחר כן הענין מסופק וכו'. ר"ל שאין נגלים ניסים משורממים להגון ורק לשידוים הנוטמים בה' בטמון חוק, משליכים כל ענינים על רצון ה' ואינם חוששים לטבות אמצעיות: האם החדושים. זה מוכח על יתר המון שמקפיקי אם החדושים מחד הכוונה לראשונה או מחד מערכת המזות וכו': ואין טענה פוסקת. אין לנו רחסי מקרעת: זה

צמלקים השלשה: אלא בעת נכרי וכו'. שיקרה על המעט בדרך הצרות מהחם התעלמות שיהעלם ממט אזיח מקום המותמו של מתך או יוולא: וההתעלמות נכנס בסכלות וכו'. באמרו למעלה או לסכלות המלך נהג: ועב"ל הכל מיוחס וכו'. כי הוא יתברך המסדר כל דבר על מחכות צבנו ומשפטו, כי ממנו הכל ומידו יתנו לו: בדרכים הנוכרים. ר"ל צבנות האמצעיות שקדם זכרם: אך אל הכוונה וכו'. ר"ל אך ייוחס הכל אל הטינה להקטוהו צולט סבות אמצעיות, כענין החדושים המתחדשים בני ישראל צהמם המוללחת כמזכר למעלה: אבל אחר כן וכו'. אחרי דרך מנוח השמש צהמלך השכינה מעניינה: אלא בלברות וכו'. חזון מלאו שאמונהם כוונה בקרב לבם, כי השכינה בסמכתה עדיין היא שזומג עם ישראל אזריה וכו' כמו שיבא בסיון כ"ג. ונגלה שהדבר הוא חלוי במהוקק ר' חנינו ור' יוחנן (פ' בהרעל דשבת) דר' מינה אמר יש מזל לישרל וכו' יוחנן אמר אין מזל לישרל, וכי' יוחנן קיומי כר ושמואל ור' עקיבא וכי ומה בר ליקח, וכמו שסופר עם מעינים: ואין טענה פוסקת. שאין לו פענה חוקה פוסקת הדין כדון. ונהג היות עם פ' בהרעל דשבת מעשים מוכיחים שאין מזל לישרל. אשפ"ל מקום חוקה למתקבץ הסתם עקלקלואיו: אך המזוב וכו'. עם היות שאין לו רחיה מוחסיה על זה, פונו לגבר כי ישא מדנרואיו לייחם הכל אל הנהגתו יתברך, לא אל הטבע או למקרה. ובכל זאת לא צהש שבפתי שמשא לבבנו אל כסיס לייחם בחירנה אל אל בשמים, כי אמנם הרשות יחונה לנו בהקפיות נמורה, והבחינה כדח אין אונס, כי ק יסד מלגו של שלם להעשות כרצון איש ואיש:

החקירה

חתימת הספר

כא אמר החבר זה והדומה לו החקירה עליו טובה, ועל איכות דיני האלהים בעבדיו ותלותם במה שתלאם הנביא עליו השלום, מן פוקד עון אבות על בנים לשונאיו ועושה חסד לאלפים לאוהביו, ושקול עון ועון עם עונש ועונש, ממה שבא במקרא ובדברי רבותינו, ומה שמשביבין אותו בתשובה ומה שאין משיבין, ותנאי התשובה, ומה שיבא מן הצרות על דרך הבחינה והנסיין, ועל דרך הצרעון מעון שקדם, ועל דרך התמורה בעולם הזה, ועל דרך התמורה בעולם הבא

הבא

קול יהודה

אוצר נחמד

כא זה והדומה לו. הס כל טעמים שזכר נסיון שקדם: החקירה עליו טובה. כמזכר כתי' י"ט: ועל איכות דיני אלהים בעבדיו. עניני הסדקים בעולם הזה, וכן כרעשים, וממה שמואל לזיק ורע לו רשע ומואל לו: ותלותם וכו'. שלדך להלווה כמה שחלם הניחא חסד רבינו ע"ס שאמר פוקד עון אבות וגו', ואמרו ח"ל לזיק טוב לו לזיק בן לזיק, לזיק ורע לו רשע בן רשע, רשע וטוב לו רשע בן לזיק, רשע ורע לו רשע בן רשע, ע"כ: ושקול עון ועון. ר"ל על זה החקירה עונם לשקול חומר השגשג שכל עון: ומה שמשביבין בחשובה וכו'. כענין שזכרו נ"ס בתרא דיומא שגשג חלוין בקרה סהים ר"י דורש, וכאוחס שזכר ככל הונח הלכות ע"ס משער החסונה: ותנאי התשובה. וכרס גם כן ככל הונח הלכות נ"ס משער החסונה: ובה שיבא מן הצרות. אצילו לזדוק: על דרך הבחינה והנסיין. גמ"ס ה' לזיק יבין, וככר זכר החבר ענין כסיון כסיון שקדם. וענינו להרחות לזדקת הלזיק וסבלו לגני חסד: ועל דרך הפרעון מעון שקדם וכו'. פורע לו עונשו בעולם הזה כמ"ס הן לזיק בלזק יושלם, ר"ל בעולם הזה, ובספר לרשע, כי לזדוק מאחר שכל מגמתו אל העולם הזה, חסד גדול לו שפטרע בלעל סכלו וכלמי מהמדיד שהוא בעולם הזה, על הפער והעונש הקיים ומחמתו סהים ממוייב להכול בעבור עונו לעו"כ. והכרע בספר, מאחר שזכר בתענוגי טעו"כ יודר מן ניעמות טעו"כ גם יערך לו עונש טעו"כ רק שלום ויסע לו צעו"כ. משלם לו קב"ס

כא החקירה עליו טובה וכו'. בעבור היותם לרושי המורה לא מדרושי הפילוסופים שהזדק לזכר כס לבקשתו מראש המאמר, ובעבור היותם ג"כ בלתי נוגעים בעלם כבודו והכרך ומאורו, וכאמרו חמ"כ וכאשר יבני בדבריו אל העולם הראשון ומה שהתחייבו בו מן המזוה יבדל מהם וכו'. ומה שאמר צללו שהחקירה טובה בהם, ראויו שיוזב עם התגלי שההנה נשני סוף סימן כ"ו כענין הקרבנות, בלמרו ומי שקבלה קבול שלם מצלי שיהחכס בה בשכלו, הוא מעולה ממי שהחכס בה ומקר, אך מי שנטה מהמדרגה העליונה היא אל המחקר, טוב שיוציא בהם מוצלי החכמה וכו'. ושגנו הדברים בראש החכמה הזה כשם המלך למר, כי אין הקבלה טובה אלא עם הלז הטוב, אבל עם רוע הלז החקירה יודר טובה: ועל איכות דיני האלהים בעבדיו. ליישב צדנהו משפטי לזקק בעבדיו הן לטוב הן למוסר, כי הכל דין אלהי ורלווי למי שלבו טקפו שיתקור על ימאל דברי חסד בלזיק דקום ויושרם: ותלוחם וכו'. לדעה למה חלס עון אבה על בנים, וכן לענין מדה טובה מרובה, בעשות חסד לאלפים וכו', ראויו שישקיוו השכלים על משפטי ה' אמה לזקו יחדו: וישקול עון וזון וכו'. להכיר כי פלם ומאזני משפט ביד ה' לשקול העונש הראוי כנגד העון ויעביר

העונו על זה בחזקתו וכבושיו כלם ממה שחבוב במקרא ומזכור בדברי חז"ל. וכבר ביאר לנו הרמב"ם צדויו לחסכה אחת פ"ב על אמרו שאי אהה יודע מהן שזכר על מזוה, כי מזוה לא העשה דבר הכחוס העונש על כל אהה מהן מלמד המעט כלם, וחייב על קאתן הכימה בהן על קאהם הכרה ומיהה צדני שמים ומלקוח, ועדענו שעשוי מזוה לא תעשה בהם מה מהס איכורס גדול ומה מהס למטה ממנו, והס ה' מדרגות וכו', עד אמרו ומאלו המדרגות נדע הומר העון וקלוהו, אבל מזוה עשה לא התבאר שזכר כל אהה מהן מה הוא אהל הש"י וכו', ע"כ. ובהלכות השו"ב פ"ג דבר על אדוהס בכללות, ועל היות יחס העונש אל עונש היותם ההפס אל החפס, אמר התקון (איכה ד') ויגדל עון בת עמי מהטחס סדום ההפוכה כמו רגע ולא חלו צד ידים, כי מה שאירע ישראל צדחה ע"י צדיהה השממים לזידס, העיד על גודל עונס מהטחס סדום ההפוכה כמו רגע וכו', ועל כן קרא ללשמהס עון, ושל סדום חטאה, כי לזקה נפשה סדום מהטחסה ישראל, וזדוהה נעשו לסדום כעגנות ענדך אלו: ובהה שמשביבין אותו וכו'. על זה ככלל בדברי הרמב"ם בהלכות השו"ב פ"ד בלמרו כ"ד דברים מעכנין אה החשונה, ארבעה מהס עון גדול והעושה אהה מהן אין הקב"ה מסיק עינו לעשות חסונה וכו': על דרך הבחינה וכו'. כלמרו בקדומה ויהי אמרו והכלהים נסה אה חזרה על נכון להוציא עבדוהו מן הכח אל הפעל, להיות זה סבה טובהו וכו': וע"ד הפרעון מעון שקדים. כעון כתימה היות העונש מנין העון הפס קדם לו כי מדרכי טובו והכרך למדוד מדה כנגד מדה, וכמו שניארו על זה מהמחר הכחוב ולך ה' חסד כי חסד השלם לאיש כמעשהו, ר"ל כי נצר חסדו על מי שניזו עליו חסדו עוט כפי חיוב מעשהו מן אהה, כי אהה יציע אל לב לחסון עויו: ועל דרך התמורה בעולם הזה. שמכיל עליו רעס צעו"כ בקאה זמט להטיב לו בלמרו

טובה

הבא, או בעבור עון אבות, ומה שיבא מן המובות לזכות שקדם, או בעבור זכות אבות, או לבחינה ונסיון, והמונן הפנים האלה וזולתם ממה "שדעתם עמוקה (כ"ל) שביאורו עמוק) ואפשר שיגלה בחקירה ברוב הסבות, כצדיק ורע לו רשע וטוב לו. ומה שאיננו נגלה יסתר בו הענין אל דעת האלהים וצדקו יתברך, ויודה האדם בסכלותו בסבות האלה הנגלות כל שכן הנסתרות. וכאשר יגיע בדבריו אל העצם הראשון ומה שהתחייבו בו מן המדות, יבדל מהם ורואה בעדם מסך אור בהיר מנצה הראות, וימנע ממנו השינוי בעבור "קצרת (כ"ל קוצר) ראותנו ודעתנו, לא בעבור הסתרו והחסרו, כי הוא בהיר ונגלה מפורסם ביותר אצל בעלי הראות הנבואיות

קול יהודה

טובה יחירה צעורה" ג"כ, כענין איוב שזכרנו ש' אח כל אשר לו למסנה: או בעבור עון אבות. כגון מה שחמ"ל צעון אבות הנשים מיהם כהפס קטנים: או בעבור זכות אבות. ומה שאמר למעלה ועושה חסד לאלפים לזוכיו, אפשר לפרש על הזכיר המוסרים נפשם על קדושה שמו יתברך, כדרך שכהן צו הרמב"ם ש' יתרו, על כן הוסיף כלן זכות אבות, ר"ל על זכות שמהיה שנים היא עומדת לבנים: או לבחינה ונסיון. כי גם ה' יתן הטוב לבחינה ונסיון, כמו שזכר מציאת הצרות להכלית זם עלמו, וכעין אחרים ז"ל ש' אמר להם הממונה שכל מהיבד אה העניים ואלעזר בן הכרסוס מהיבד אה העשירים: והמונן הפנים האלה וכו'. ר"ל שהחקירה מוכה ג"כ על המצו הפנים הללו והרכבה גם יחד, כי לפעמים יתחזק מהם פנים שונים בזה אחד בעצמו. או יראה על המצוה לידע פשר דבר בכל אחד מהם ולשווה על מחטומו דמיהם הספקות המתרגשות והעמדה הדבר על צדויו: וזולתם סמך שדעתם עמוקה ואפשר שיגלה וכו'. ר"ל שגם היות ביאורו עמוק, אפשר כי שיגלה עינו אלנו בחקירה ברוב הסבות, כי כח חקירתו כעמו אלם הלוק ילך כה וכה עד הגיעו לכלל ישוב, מה שלא יתכן זה בחקירה על העולם הרגשון יתברך, כלומר אחר כן וכאשר יגיע בדבריו אל העולם הראשון ומה שהתחייבו בו מן המדות יבדל מהם: כצדיק ורע לו וכו'. זהו אחד מן הדברים שרמז אליהם כלומר וזולתם ממה שדעתם עמוקה וכו': ומה שאיננו נגלה וכו'. ולדק דק ירדוף מן העולם אל העולם, ככל דברו הטוב בפקדון הקודמת בהקדמה הראשונה ויודה האדם בסכלותו וכו'. שיטתים ויחמר שגם אליו הסבות אשר חשב בלשפירושהם לל ידע היותם ככה על האמת הכרוז: אל העצם הראשון. ומה שהתחייבו בו מן המדות. הם החלוקים שדבר על אודותם שגם סימן ב' נצמרו וכאשר חשבנו במדות שח"ל לרמות בין ע"ה העברה בין ע"ה האמת, כמו הי ויכול ויודע והפן והסדר וכו', וזכרו ג"כ בזה סי' י"ח: ורואה בעיניו. ר"ל כעגס, כלשון ויסגור ה' צעדו, וכמו שפירש רש"י כל בעד שמתקרא שון כעגד הוא: מסך אור בהיר וכו'. כבר קדם לדבר על זה סימן ב', ויש ביאורו כי קושי העמידה על אמת דבר, פעמים יקרה להיות הדבר בעצמו חזק המציאות מאד עד ויגד המשיג המציאות לעולם יקרו, ועמיתו יקרה להלכה מציאותו של דבר, ועל כן הוא מפתח הסודות בלתי מושג: אצל בעלי הראות וכו'. כבר דבר על אודותם צדיקו סימן ג', ושם ביאר כי הכורס שם למי שנהר מנדחיו עין נכמרה

אוצר נחמד

קב"כ שכר מלכותו צעורה" ועושה תעלוי שמורים לו לעולם שכל, ומח"ל לסידי לרשע להם דרכו כראובן (דס"ב ו'), זן אחר המנוני ז"ל כסופר הנתיים ליתקן אין לו חלק לעו"כ, וזה שאמר על דרך המורה בעולם הזה, זה עד שדק שמקבל עושה בעולם הזה, ועל דרך המורה בעולם כהן, זה עד הרשע שמקבל שכרו בעולם הזה שישאר שכרו בעו"כ, כמו שהגיד ונתקבל על פסוק ומשלם לעו"כ על פניו להכנידו וכו', ומשלם לשלוחיו וכוון דליוני עדיין קדמוני נתייון לאנדיסיון, עכ"ל: ומה שיבאר מן המובות. ר"ל הטוב הנעוץ לרבותי בעו"כ: לזכות שקדם וכו'. כבר נפתח לפני זה: או לבחינה ונסיון. וזה הכונה והנסיון ידבר נגד האמת, ולמעלה דבר נגד הדיוק שהקב"ה מיצר הלידק בעו"כ להלכות לזקן לניי אלה און עומד כומתו, וכענין איוב. וזמן ראה לומר נגד עושה הרשעים בעו"כ שהקב"ה מנסה אנשי הקדמות באשפים טלוי היתדות המנון והמוניס הדת, וזאת שמתינו קבון המנון מהדריס לכור מעטות ה', וזמן שכתב שזכר חונת הלכות בפרק י' משער הכתוון הקדמה ש': והמונן הפנים האלה. ר"ל להעמיד הענינים האלו על פונתם הראוי והנכון, מלשון יני מנוג: וזולתם. שר על חקירתו שזכר בפרק י' שקדם: ממה שביאורו עמוק. אין כח שכל אנושי להשיגם: ברוב הסבות כצדיק ורע וכו'. אפשר שיזכרו הסבות ויגלה לכל שיהי על דין הכונה שיתגלה שזכר עקדם להלדיק, או סמות שקדם לרשע, או שיתגלה הניסיון לזדיק שאמר זה יכאלו קב"ה עוכתו בעו"כ צמנו שיהי ענין איוב וכדומה לזה: אל רעת אלהים וכו'. ויגלה אל יעות הזדק וההשטח: וכאשר יגיע בדבריו אל עצם הראשון וכו'. כשמתיין מסנה לככה וימלא שכל הסבות התלפס האל יח' ומה שהתחייבו בו מן המדות. אין גזירה הענינו יתברך בכל תשלם: יבדל מהם. ישוב לאחוריו, וכמו שאמר כסוכו (איוב י"א) התקד אלוהי: מסך אור בהיר מנצה הראות. א"ל התקד עליו כמו שח"ל לביטו כשמש כשחיה בגבורה, ויודלוי שאין זה רק מתחת חלופי ראותו, כי תמנע ממנו הפנים החקירות עמוקות

הנבואיות משיצמרכו (כ"א בו) אל הבאת ראייה. ותכליתנו מהכרת אמתתו שנכיר
 בשבעיות "מה שלא היתה סבה דבר (כ"א שאין בו סבה מאומה) מן הטבעים,
 גיחסתו אל כח בלתי נשמי אבל כח אלהי, כאשר אמר נאלינו"ם בבח המצייר,
 יישיים לו יתרון על שאר הכחות, ורואה שאיננו מחמת המוג, אבל לענין אלהי,
 ובאותות

קול יהודה

אוצר נחמד

עמוקות משיצמרכו אל הבאת ראייה. מאמר שהוא חזק
 בעין נבואה ממש: ותכליתנו מהכרת אמתתו. מי שאיש
 נביא אינו יכול להכיר מן הוהניות: שנכיר בשבעיות
 וכו'. שאנו מכירים ורואים כחות טבעיים כמו כח הנומה
 והחיות וסגפ וכדומה לזה, ואנו מכירים שאל"ס שיהיו אל
 הכחות מן היסודות והמוג שלהם אלו לריקים לאדום שאין
 זה כח נשמי אבל אלפי: ורואה שאיננו מחמת המוג.
 ר"ל

בסתר רואה דברים וכו': ותכליתנו מהכרת
 אמתתו וכו'. שני דרכים מוגהים לפינו להכיר כח
 אמתה הבורא, והם אשר זכר הראב"ע פ' יתרו על
 ספוק אכזי ה' אלהיך, בעמרו שזכר מעשה ה'
 בעמלתו ובנאמיה ובחיות ובנוף האדם בעמלו וכו',
 ויצה לנו אחרי כן לדעת דברי בגללים וכו', ומדברי
 ה' ידע המשיל את ה' וכו', עד אמרו ומכתי
 יתעמאל אינם מחמישים כי ה' הוא לבדו עושה שמים

וארץ, רק הם אומרים כי ה' הוא עושה חמדי כלי ראשית ואחרית. והנה ה' עשה אורות ומופתים במצרים
 עד שהוציאם משם להיות להם לאלהים וכו', ותהם דבריו לאמר והנה היקיר למשכיל אכזי, והסופך אשר
 בלתי נשמי וכו', וע"כ. והנה כנגד הדרך הראשון אמר שנכיר בשבעיות וכו', וכנגד
 השני אמר ובאותות שאנחנו רואים בהפוך עין העצמים וכו': שנכיר בשבעיות מה וכו'. ר"ל מה שאי
 אפשר לייחס ענינו לבנה הטבעיים הארבעה, שהם ארבעת היסודות ואיכותיהם שזכר ברביעי סימן כ"ה
 גם במאמר הזה סימן י', ולומר שהתמוזות יהיה סבה להיותו, כי אמנם נלמדך ע"כ"ל לייחסו אל כח
 בלתי נשמי וכו', ופי' כן אנוש יבית מרחוק את הבורא ית': בכח הראשון אשר שנכיר בשבעיות וכו', ויש
 לו יתרון וכו'. יתרונו הוא לפלא ענינו בניזר איברים ותמוזות שוטת, כי דברים רבים יולדו מחמתו ולו
 ענין אחד כהם להיותו ענין ההלוק בפעל, וכאלו הוא במדרגת המהדמה החלקים, ועל כן גם אל אריסטו
 ור"ש ד"ר יבונה בשם כח אלהי וכן פועל לדוגמת השכל, אמנם יקרא אולם כח אלהי על דרך הדמיון, כח
 כאשר הכח האלהי הוא נעלם ומשלים לדברים עד גמר הכליות. וכן הכח היה עצרע על שם הוא חבט
 וחסר ושם ישלים פעולתו, ויקרא אולם בדרך הדמיון ג"כ כח פועל, לדוגמת השכל, כי כאשר השכל בלתי
 שועל פעולתו על ידי כלי נשמי, כן הכח הזה לא יפעל הניזר ע"י כלי מוגבל, כי להיות הרע גוף מהדמה
 החלקים וכל חלק ממנו הוא רע ובחמטנות כל אחד מחלקיו יפעל הכח הלו, כן צד יבדל מיתר הכחות
 הנשפכים, כי הנה כח השמע יגמור פעולתו ע"י האזן, והראות ע"י העינים, וכן ליהר החושים, מה שאין
 כן בשכח הכח הניזר פעולתו כולל נאדרי בכח אינו טבעי ע"י חלק רפטי מוגבל, וכבר דברנו על זה
 בקודמת בהקדמה השנית, יעוין עמה. וכך הם דברי הרלב"ג בחמישי מספר מלחמותיו ח"ג פ"ג באמר
 בשם ר' רש"ד, ובזה הענין יבדלו אלו הכחות המהיים, והם אשר יבנו אוחס הרופאים המתיירים מהכחות
 העצמיות אשר בגופות הבע"ח, וזה שאלו יפעלו פעל השכל המעשי לפי שהם יפעלו בכלים מוגבלים ואינם
 יעוזהים. אמנם הכח הניזר הוא לא יפעל בנזר מיוחד, ולזה יספק גליונם ויולד חיי יודע אם זה אמת
 הוא הבורא אם לא, אבל הוא לא יפעל אלא בחוס אשר בזרע לא על שהוא זורה בו, כמו הנפש שהוא
 זורה בחוס היסודי, אבל הוא נערך בו לדמיון מה שמהיה הנפש נעצרת בגרמים שממיתים, ולזה יבדל
 אריסטו זה הכח וייחסהו אל ההתחלות האלהיות לא לפעיות וכו', פ"ב. והנה החבר לקח זה לתשל על
 דבר הכחות העצמיים מה שישיר אוחסו אל התיחלות דבר בלתי נשמי, ומזה יתעלה שלטנו אל הכח האמת
 הבורא יתכרך. ואמר שאיננו מחמת המוג. כענין המולאים שזכר סימן י', כי לדעת קחה הפילוסופים
 החושים ופעמים מוגיים כלבד חיות לריקים אל צורת אלהיות. ואלוה שמע נא מלוי של הרלב"ג במתיחסים
 לזה מספר מלחמותיו בגאמרו בחמישי ממנו ח"ג פ"א, בעבור שהיהה החקירתו צדק המקום מענין הנמלא
 הבדל אל חס נמלא ומה הוא, לפי מה שהפשר לנו, והיו צדק החקירה שני נדדים המביאור. הגד האחד
 מוד היית הטבעי נפש אשר בכלל, כמו שהבאר בספר בעלי חיים לפי מה שהבינו המפסחים כלם, וזה
 אכן רש"ד לפי מה שגראה מדבריו בספרים למה שאהר הטבע. והגד השני הוא מוד מה שימא מענין
 התנועה אשר לגרמים המתימים, כמו שהבאר בספר השמע ובהה שאהר הטבע, והיה מחזר שידעמה
 צללו השנים בעלי נפש בכלל אכן יוחר חזקה מהידיעה אשר לו בגרמים המתימים לפי עולם אמתה
 ממנו בעלם ופעמים ומה ראו ששמים החמלת זאת החקירה שהיהה הנמלא לבעלי הנפש אשר בכלל, אכן
 יחוייב ממנה שיהיה שם נמלא וכדל הוא הפועל לזאת ההויה, או לא יחוייב ממנה זה, כמו שיראה אכן
 רש"ד וכו', והזכיר שם דעות הקדומים בזהה החקירה והעלה את שפות המסויים והבזכר ון' כינה והבזכר
 על שפחיו, שכלם מהאומים הסבתהם על היות הפועל לאלו ההויות הוא שכל, והוא יפעל אוחס אם בעמלו
 זאת בחמטנות כחות יסודו ממנו בחומר המההוה וכו', ושם ידבר עמנו על מה שכתבן ר' רש"ד מהפילוסופים
 הנוכרים

וכאותות שאנחנו רואים "בהפוך (כ"ל הפוך) עין העצמים ושנוי המנהגים ובריאת

נמצאות

אוצר נחמד

ר"ל כח בעל הכחה טבעו: עין העצמים. עיני העולם כמו מיתקת מי מרע ע"י מרע"ס וכו' המהגים מכוח פרעה וצאר האותות שזיו כמדבר: ובריאת נמצאות. כעשה שנתק

קול יהודה

הזכרים בלחמו, והנה הבין ו' רש"י מהם לוי מש שנאלט ממה טעמן לבטל דעוהיסם עזה הפועל הנבדל ימן הצורה למהרה בסוף ההייה, ואולם הדרכים לקבול הצורה אינה מיוחסת אלמם אל זה הפועל הנבדל

ולא ידעו וכו' כחוצר למעלה סימו' ב' בצדקמה השנייה. וסמך לזה דעה ו' רש"י והיחלף לה חמדתו לשמש עיני כפי מה שמהל הלך בדבריו ובקומות שונים, כי במקום אחד מאלוה שפסידי כי השכל הפועל הוא הפועל לאלו ההיות אשר לבעלי נפש, ובמקום אחר מאלו לו שהמהו לאלו ההייה אינו שכל אכל הוא כח נפשי (הוא) צרע המהווה, והמהוה אורו הכח הנפשי הוא נבדל, כי כשיכון החמר ויהי זה החום המשווער בלחמנו הגרמיים השמימיים וישפע מהם הכח הנבדל זה הכח הנפשי צרעים, ויורה ו' רש"י בזה המאמר שיהיה המהוה לזה הכח הנפשי הוא השכל הפועל, ויבאר שזה ש"ל שיהיה השכל הפועל הוא הכח הרפואה לכל הנמצאות, לפי שהוא לא יוכל למשוה פעולתו אם לא הכינו החומר הגרמיים השמימיים וכו'. ועד השלישי בל אשר מאלו לו במקום אחר שזה הכח המהוה הוא צרע והוא מסילד בו מצעל הרע והגרמיים השמימיים, וזהו אינו נבדל כל שכן שאינו שכל, כי הצורה הסיוולמית חויב אללו שפהחמס מורה היולגית, ולזה לא יכנים באלו ההיות צרע נבדלם כי אם כצויה האדם לבדו, לפי שהכחות השכליות הם בלתי מעורבות להיותם בפנים מה וכו'. ואחר יאל יכתיבו זה אשר על זה פירקו השני, וזכר מה שיש מוטוני ההרואה בדעה דעה מאלו הזכרים, ויקרא שמו זרה להצויה שמשם לפי מה שמהל בדבריהם או בכח דבריהם, ויהי כעשבי רדו צפרק השלישי והנה הוא אורחם בעקב הדעות הללו לחקור צטעטויהם אם חיוב מהם חיוב אמתי כאשר יאזכרו, ויקרא שמו פרץ, כי שם יסרוץ פרץ על פני פרץ לבטל הצטעטוה אשר הוכחו לקיום דעת ו' רש"י במהלו וכו'. שנה העלה זמח ההייה לפועל נבדל, ויהי צעה נלדו, בפרק הרביעי השלמת הקירקו זו מדעה עמו, והנה דעה חמספיוס צטטו לקיים שצכאן פועל נבדל התעלה אליו ההייה, וימן יד להשלים התאמר על קיומו אשר הרעלו משם ללרצו ולרצו, ומחוסם צטטטומו בכותף הפרק ללחמ, ונכאן הבער שהפועל להייה הבעל נפש הוא נבדל והוא יפעל הצויה הנפשי נפש צוולה חמעי זולת החום הסודי הנמצא צרעים וכו'. וכבר קדמו לו דברים על זה בראשון מחפיו הכוזרי פ"ו בלחמו שצבר יחבאר ממה שהצבחר בששה עשר מספר בעלי חיים שצכאן פועל בלמהים ובע"ה הוא שכל, והוא אשר יקראוהו הפילוסוף הנפש הנאלמת מהגרמיים השמימיים, ואמר בו שהוא כח אלתי והוא השכל, ויקראוהו הרבם מהפילוסופים האחרונים השכל הפועל, וזה כי אין די צרע בנתינת הנפש כי הוא המדמה התלקים, ולאו חלק מצעל נפש שנוכל לומר שיהיה זה כח נפשי, וזה כי הוא מורה המעשה בלתי שההבחר בספר צע"ה, ואולם מה שאפשר שיהיה צרע הוא חוס מה מהייהם בפנים מה אל החום הנפשי אשר לבעל נפש המתהוה, וזה החומר המשווער כבר אפשר בו שיהיה שופע מהגרמיים השמימיים בלחמנו וליוץ השמש ושאר הכוכבים, כמו שצבר הפילוסוף, אבל לא יתכן בו שיהיה בו כח מיידי ייירר האביצרים ויבדלם בולחם הכחם הפעלה אשר לאלו הדעות האלוטיות אורח על אמההה, כי זה לא יתכן שיהיה בו החום הזה אם לא יתחבר בו כח אלתי הוא שכל, כמו שפירס הפילוסוף לפי מה שמהלנו צמה שנתקן לנו מלשונו, וזה כי זה הכח יעשה מה שיעשה צוולה כלי, כי אין הרע דבר כלי אבל הוא המדמה התלקים. וכבר נמלאו ג"כ שופע מה שיעשה פם האביצרים צוולה כלי ייוחס לו עשייהם, וזה כי האביצרים מאלים מהוים בלחמקיים על משה האבחר הראשני הרשעי נפש ההוא ומשאר האבירים על צדדגוהיסם. המשל שהחלק מן הכבד אשר יתחדש מן ההיון יתחדש בלחמנו הלכ והכבד ושאר כלי הכשול אשר להם מצוה בזה, וצרכיה הענין כן, רלוני שזה הכח יבדל האביצרים בכללם צוולה כלי, והכח אשר צבעל נפש לא יבדל כי אם חלק מה מההאבירים, וזה ג"כ יעשה אורו כלי, הכה הוא מבוחר שזה הכח הוא זולת הכח אשר יעשה שיהיה נפש דבר מחייהם לזה בלחמנו הכלים הטבעיים, ושארם יומר ועלה ממנו לאין שיעור, וא"ל שצמחר שיהיה זה הכח הכבד צרע מצעל זרע, כי אין צבעל זרע כמו זה הכח הפעלה, וא"ל לו שיתן כי אם דומה למה שצטטנו וכו', עד אמרו ואולם מה שיהיה בו מצעל הרע הוא חוס מה מהייהם ההייהחוח מה אל החום הטבעי אשר לבעל הרע, והוא מבוחר שהחום אינו נפש, אבל הוא כלי לנפש בלחמן מה כמו שההבחר בעצמיות, ולזה הוא מבוחר, שבהולד ייטרך כח אלתי הוא שכל, לפי שהוא לא יעשה פעולתו ככלי אילולי כענין כחותם הנפשיים ההיולגיים, ע"כ. חל חל אלה עיני רחמה להניח לפיך להכשיר הכתך אל מול הנתח כוונת דבריו על חכר על עמם חוסם, עכ הייה אללו הכח האלתי הזה הפועל צרע הוא הבורא יתבדך עמו כמו שיבא, לא השכל הפועל אשר הכיבו לו הרב"ג כאשר הראים: ובאותות וכו'. אמר זה בלתי אמרו צמח שקדס שחליתנו מהכרה אמההו שגכיר בפעמיות וכו', ובלו לומר כי בלחוחם גם כן ובפנים יומר שלמים נכיר שמהם הטרול יס' כמו שזכרם בהעמם החלטה, וזה שאנדרגו רואים בהפוך עין העצמים, ר"ל עמוסם

נמצאות לא היו מבלי תחבולה קודמת. חזו ההפרש בין מה שנעשה ע"י משה זבין מה שעשו החרטומים בלטימה, אשר אם היו סחפשים עליהם היו מוצאים התחבולה, כמו שאמר ירמיה הכל המה מעשה תעלותים בעת פקודתם יאבדו, ר"ל אם התפקוד ותחפש עליהם יהיו לאפס. והנעשה ע"י משה כל אשר תחפש עליו תמצאות כוהב הנקי, וכאשר יניע אל המדרגה הזאת נאמר כי יש שם בלי ספק ענין שאיננו נשמי מנחין כלל הנשמיים, ודעותינו נלאות מחקר עליו, אם כן נבחן בפעליו יתברך ונעמוד מספר עצמו, כי אלו היינו משינים אמתתו היה זה חסרון בו, ואל נשניה לדברי הפילוסופים אשר מחלקים העולם האלוהי אל מדרגות, אך כלם אצלנו מדרגה אלהית, מאתר שנפרד מההנשמה, ואין כי אם אלוה מנהיג הגשמיים, ואשר הביא הפילוסופים להדרות האלהים, בחינתם "תנועות" (ל"א ובתנועות) הגלגלים, ספרום והניעום אל יותר מארבעים, וראו כי לכל תנועה מהם סבה זולת סבה האחרת, והוציא להם העיון כי התנועות ההם תצויות לא הכרחיות ולא טבעיות

אוצר נהמד

שסוף נגהש לו הכהל וסמן: כוהב נקי. שומר סממן אוהו ומשימן עליו אל הוא כסור ויחר: ובאשר יחייב מחקר. עיין שליו נשמי, ר"ל הכל המיוחד לזכר סוף לזכר מנהיג כל הכרעים שבעולם: אם כן וכו'. וכסור איש מחקר כזה אם שנהקד כשעלותו יתכד: ונעמוד מספ עצמו. אין יכולה לנו לספר מעט כבודו מלאות: היה זה חסרון בו. מאתר שאז סבורה לאומת בגלגלים, ואף יתכן שזינן הנכרה עינן כוהב: ואל בשינוי וכו'. וס כל מה שכתב שאז יתכן מנחין כלל המציאות: אל מדרגות. מוטים עשר מדרגות בעלה ועולה, וכסר המנח"ס נשק"ס מספר המדע: ואין כי אם אלוה. אל אחד מנחין סוף בחינתם תנועת הגלגלים. זה דבר עז פקדמונים סוף אריסטו וספוטו שטרם שצלתה ממותן שלמיז"ס, אלא הכרים אחס שני הסמועות של בגלגלים להמין שיש ארבעים גלגלים, ובשלמיז"ס שחייב ספיד אוהו על ג' גלגלים, וכלה סוף דס ר"ל שש"ס י"ג גלגל מניע מטעס ו', פ"ב מנו גלגלים מספר הטעוים

קול יהודה

דכרס, כמבואר אלנו דרכיו סימן ג' על אמרו וזהו אל דרכים בעיניהם וכו'. והרי זה כעין אמרו למתלה סימן ו' ומנחי בני ישראל אשר הוסיף להם פן עיני העלמים מה שהוסיף ומה שכתב להם פן הכוונה: וזהו ההפריש בין מה שנעשה על ידי משה וכו'. כאמרו כראשון סימן מ"ס מאשר לא יעמוד בתחקר, ומנחי שם כמו הדבר המזויף והטעין סלחתי כוהב המזוקק הלק ומוסיף: אם כן נבחן בפעליו וכו'. בלחד משני הדרכים שזכרנו, אך השני מהלל מחד, כאשר הורו משפטיו לעמים רבות, ונכטר דרכיו סימן ג', בלמרו לו ינבאו רחמי גדולה מהמלאי עמהם ויקבלנו כן וכו'. גם דרכיו הכוונה דרך אמונה זו נכר לישראל סגולתו, כאשר משפטיו שוב בניאמו אמרו דע את אליה אבך ועבדו, וס יתנאר: היה זה חסרון בו. כי היה זה על גלי היותו כ"ס ועל המלא יחס בין מדע למדע ובין עמנו לעמנו ארמות ויתגלה מן הכיבוד הזה ומן הדומה לו: ואל נשניה לדברי הפילוסופים פכחיים מן הסגולות מיליות כה בלתי נשמי, עדין לא בלנו אל הכרה אמתה הבורה יתברך, שכי רחמי מים לנבט אל מחקרי ארץ הפילוסופים, כזה שמו אוהותם אוהות שהטולם האלהי הכרמי בכלתי נשמי מחלקם למדרגות רבות, כי אין כבלתי נשמי אללס עמס אחד בלבד כאשר הונד מראש. על כן יאל לקרחתנו להמין דברי ין אין שם בעליונים דבר בלתי נשמי וזלחו ית', וכאשר מכה משעיו הניד לעמו מיליות בכלתי נשמי כלמוד, כבר נמן להם נחלה אמתה מיליות ית', כי אין קדוש כה' כי אין בלנו אשר לא יתלה בו דבר מעניי הנשמות, כמו שקדם דרכיו סימן ג' אלל אמרו ומכוין בקדוים הרומני אשר לא יתגסס וכו', גם בתקוותם זולת: ואל אשר העירוייתו שם כי המלאכים לדעמו בעלי נשם דק. ואל דרכי הפילוסופים לא מים לנבט, כי גרשים הס גרשים אשר אין כה בהם לפמוד על כוריו של דבר, כי לא בא הכיבוד דכרשים בעולם מנחין נבדל ויתר מחמד, אבל על דכרשים לומדעם הלשוים מחד, במהרה ימקו המהקת חילי הגעוים הכריות אל. ומאשר לא נלמד דכרשים בשחולות הכרובים סבלים נבדלים מחמד בנחיות חלף הסמועות הגלגליות, כי אמנם כל הסמועות דכרשים יכולים לנו לייחסם אל הבורה יתברך אשר ישיגו כמות ובמאמרו ירזו ולא ייגעו ילכו ולא ייטפו, בעלו גם כן אלנו וכשל בדרך כהם כל יקמו להויל רחמי להם על הטעה הגלגלים על ידי המלאכים שום עיין. וכפי מה שזכרנו דכריו אללי כמראה אשר הרחמי להם ברלאתי המחמד הכריעי אשר מרפתי שם מנחה כיובור ערע שמי עיין העולם הראהי. הנבדל מחמד מכל וכל: אך כלם אצלנו וכו'. שאין שם נכרד מכל מיני הגשמה זולחו יתברך: ואשר הביא הפילוסופים וכו'. כל זמח בלחמו כמורה פ' ד' מהשני, קוס קרף כי ממנו הולאות הכנסת החקום היה על גלימות: אל יותר מארבעים. שם זכר המורכ כי סיו צומן אריסטו חושבים שבעלגלים החשים וכרובים

כי חממד בלנכ עס חימות

טבעיות, והתחייב שתהיה כל תנועה מנפש, ולכל נפש שכל, והשכל ההוא הוא מלאך נפרד מחומר, וקראו השכלים החם אלהים ומלאכים ועלות שניות וזולת זה מהשמות, ואחרית מדרגתם והקירוב מהם אצלנו השכל הפועל, אמרו כי הוא מנהיג העולם הזה ותחתון, ואחר כן השכל ההיולוגי, ואח"כ הנפש, ואח"כ הכחות הטבעיות והכחות החיוניות, ובה אבר אבר, וזה כלו דקדוק יקנה חרוד לא אמת, והנפתה לו על כל פנים אפיקורוס

אוצר נהמד

קל יתדה

השמות: ועלות שניות. כלומר עלות שנות ה למעלה מה: והנפתה לו על כל פנים. מי מאמין לכל דבריהם הוא אפיקורוס, מאחר שאינו מאמין בשני הטבעיים והאחרים והטובים

ק ידנו וימרונו מישיסה הנדלים: כל תנועה. ר"ל כל הטעה המצויה כהטעה בגלגלים אלו, כמבואר שם במורה: מנפש. ר"ל נפש משכלת שהולך לנייד כמבואר שמה: ולכל נפש שכל. הוא

וקדם ענינו סוף סימן ז"ד: והשכל הפועל. גם הוא מזכר במקום ההוא וקדם זכר עליו למעלה סימן ד' וי"ג: ואחר כן השכל ההיולוגי וכו'. מנבאר ענינם למעלה סימן ה' וי"ג: ואחר כן הנפש. כלל צוה המנחה והחיות: ואחר כן הברות המבעיות. הם כמוה העממה: והכחות החיוניות. הם כמוה בעלי החיות, כי כלם ידעם שהמות הם מקיים בעלם הנפש ולפיקר הבדלים לעמם, ולא שמר סדר בקדמתה זכרון הטבעיות לחיות, עם היות מעלה החיות למעלה מהם, אבל ערבים איה כלאר שמה בקדמתה הבקדמה הנכרית, כי אם מרובות יקח שם באמרו וכל מה שיש לו הנפש והשנה וחוש, וכמו שהבאר שמה: וזה כלו יקנה חרוד וכו'.

כאמרו סי' ט"ז אין צוה הוטלה וזלה המודד בדברים: והנפתה לו וכו'. כי אמנה בשם ה' אלהיו מזכיר שהוא המניע לגלגלים בכחו הבלתי ב"ה אין צורך למלאכים ייעומו. ועוד שאם אמרנו לייחס ההטעות הלו למלאכים והייבוי היותם בלתי משמייים, כי המעוה מתמידה לחלו כל ראו הליטובים אשפרות הממנם מבטל נשם, וכמו שיוצן מן המורה בבקדמותיו ובנמשך מהן בהלק השי ממנו. והנה זה מקום מדרגה אמו מיוחד אליו ויברך, כי אין קדוה כה' נבדל מהמר בלתי כמו שזכרנו, וכן הוא ויברך מנהיג עולמו בעלמו ובכבודו, ואין שם צורך לשכל פועל שפיע הצורה, כי אין המפחה היה מסור צוה שליח המבואר למעלה בבקדמה השלישית. ואחר והנפתה וכו', כלפי אמרו סימן ב' וי"ג: כי כלם טובים שאינה נפחיה לדעם העצבות עליה מדעוה הטבעיות וכו', וכמו שרמז אליו באמרו סימן ז"ד וזהו מה שהיימי מפחד עלך מהשמו וכו', גם באמרו שם והנה כבר הנפחיה לדמיונה נפסדות וכו'. ואפיקורוס המוצר בהנה לא

רמיחי לו ענין לפרשו על הדרך שנתבאר למעלה סימן ח', שהיה אין איראה הדברים הללו על כונת היות העולם מפקרה, על כן אמרתי שפירן זו למי שדעותיו משבצות אשפרות. ואולם שלא ידך וצע בעל אשך למורה בפרק החכר אם לא על אשך יברך, בעולם ההועלה המושג ממנו אל הכנה הדברים הללו כאשר הודעתך. כי על כן רמיחי להפחית משמו ככאן מה שהזכרנו אליו לערוך שלהן לפני המעיין להקל מעליו.

ענה דודי ואמר לנו, אהנים היות הגלגל בעל נפש הוא מבורר עם ההשכלות, אבל יחשוב באותם שזה ענין קשה לקבוי או ירחיקו גם כן, להיותו מדמה שאמרנו שהוא בעל נפש שהוא כנפש האדם או החומר האשור, ואין לו ענין להחמר, אבל ענין המחמר שהטעמו המקומית מורה על היותו עם ההחלה בה יתנועע בלא חסך, וההחלה היא היות נפש בלא חסך, וביאור זה כי מן השקר שהיה הטעמו הסבוצית כהטעה האשך שיברה לחסר, או כהטעה האש למעלה, עד שהיה ההחלה הטעמה היא טבע לא נפש, כי אשר יתנועע

אזה הטעמה הסבוצית אמנם הנועה וההחלה היא אשר בו, כשהיה בולת מקומו לבקש מקומו, וכשיגיע למקומו זה, וזה הגלגל הטעמטע במקומו כשיטבו. ולא חפתי היותו בעל נפש ג"כ מחייב שהטעמו, כי כי כל בעל נפש אמנם יתנועע מחיי טבע או מחיי ציור, רצוני באמרי הנה טבע, לטון אל הגאות ולברות ממש שהוא בלתי נאות, ואין הכרח בין שיהיה מניעו לזה מחון, כברור בע"מ מחוס השמח וטובו אל מקום אלו כשיצאם, או היות מניעו דמיון, כי בלדמיון מה שהוא כעבד ומה שצלוה יתנועע ג"כ התי, וזה הגלגל

אז יתנועע לברות מניע שהוא כדמיון, כי כל מה שצלוה יתנועע ממנו יתנועע, וכל מה שחממו יתנועע אליו יתנועע. ועוד שאילו היה הטעמו מחיי זה היה מחייב שיהיה מניע אל מה שיתנועע הנה וזה הטעמה אם כן הסבוצית יהיה ציור אחד מחייב לו הציור ההוא שיתנועע אליו, ולא היה צורך כי שכל בשכל, אם כן הגלגל הוא בעל נפש, ואין כל מי שיש לו שכל שצויר בו ענין אחר ומזהו לו נפש עם יוכל להטעמטע, מהטעמטע כשיצויר, כי הציור לבדו לא יחייב תנועה כבר הבאר זה כשיבויפויאה הראשונה. וזהו מבורר שמהה המלא מנהיג שצויר עמיטם רבים ואתה יוכל להטעמטע אליהם, אך לא מהטעמטע אליהם בשום פנים עד שמההשך לך השוקה בהכרח לפנין ההוא אשר יצירחו, ואז ההטעמטע להניע אל מה שצויר. הנה כבר הכתב גם כן שלין הנפש אשר בה היה הטעמטע ולא השכל אשר בו יצויר הדבר מהשפיקש

בהקדמה

אמיקורום. ונעזוב ראית הקראים במצות דוד לבנו ואתה שלמה בני דע את אלהי אביך ועבדהו, וראיתם מזה שצריך לדעת את האלהים ידיעה ברורה ואחר כן תתחייב עבודתו, אבל הזחיר לסמוך על אביו וזקניו להאמין באלהי אברהם יצחק ויעקב

אוצר נחמד

קול יהודה

וסופטים, כמכר בנאק א' ממאמר ראשון: ונעזוב ראית הקראים. ר"ל אין ממש דעות הקראים שם אומרים שאל יחזק לעבוד הכוזב אם לא בחקרים פתלה על מילואיו ולדעם לאו

בהסתמך כמו זאת המעטה עד שהתחבר אל זה שזוקק לעיני הבוא המצוייר, יתחייב ג"כ חזק שיהיה לגלגל השוקק למח שיזיירוהו, והוא הדבר האכזב, והוא האל יח' שמו. ובאלו הפנים אמר שייע' ה'

גלגל, ר"ל היות גלגל סוף להדמות בהם שפשי, ואין שניו בו כלל ולא ההתדשות עיני העיבור ממנו שזוט המיד, ואי אפשר כן לגלגל מאשר הוא גשם, אלא אם היתה היותו מנוע כסוב ולא דבר אחר, כי זה הכליה מה שאפשר בנשם שהתמיד פעולתו עליו והוא הפשוטה שבהטעות ההיות בגוף, ולא יהיה בעלמו שמוי ולא בשפע מה שיחייבו מהמנועו מן הטובות, וכאשר הבהאר לאריסטו זה כלו שב והסתכל ומלא בגלגלים רבים במופת, מנוע זה מהחלפה למנוע זה במהירות ובאיחור ובגד המנועה, ואע"פ שהכללם כלם ההמועה הכוזביות, ויהחייב לפי העיני הטבעי שיאמין שהעיני אמר יזיירוהו זה בגלגל עד שיתנועע ההמועה המהרהר ביום אחד, בלתי העיני אשר יזיירוהו הגלגל אשר יתנועע חנועה אחת בשפשיש שנה, ופסק הדיון שיש שכלים ופחדים כחמסר הגלגלים, כל גלגל מהם יכסוף לשכל הבוא אשר הוא ההחלטה, והוא מינוע זה המנועה המיוחדת בו, והשכל הבוא הוא מינוע הגלגל הבוא, ולא גזר אריסטו ולא זולתו שחכפר השכלים עשרה או משה, אבל זכר שחם עד מחסר הגלגלים עד שהיו מושבים בזמנו שהגלגלים חמשים, ואמר אריסטו אם העיני כן השכלים הנפרדים הם כן חמשים, כי אין בלמודים בזמנו מפיסם ולא היו שלמים והיו חושבים שכל המנוע נרביה גלגל, ולא היו יודעים שהמנועים הגלגל סאהד יחדשו הנועות רבות גדולות, כאילו מאמר הנועה האורך והמנוע הטויה, וההמועה הנראיה גם כן בעגולה האופק ברובח המזרחים והמערביים, ואין זה כוונתו. ושזב אל מה שהיינו בו. אמנם מאמר כהמרוויס מן הפילוסופים שהשכלים הנפרדים עשרה, מפני שמה המו הכוזבים שיש בהם טובים והמקץ. ואע"פ שנתקף הכוזבים ההם בגלגלים רבים. והכוזבים כמספרם השפע, המקוף ככל, וגלגל הכוזבים העומד וגלגל השבעה טובים, והשכל הטבעי הוא השכל הפועל אשר הורה עליו אלה שכלו מן הפועל אל הפועל. והיות זרות הנמלאות ההוות הנפסדות אחר שלא היו בחמרים שלהם אלא בכה, וכל מה שיזא מן הכה אל הפועל יש לו מניא בכבר חזן ממנו, ונריך שיהיה המניא ממין המנאל, כי הנער לא יעשה האוצר באשר הוא אופן, אבל מאשר בכלה זורה האוצר, וזורה האוצר אשר בשכל הנער הוא אשר הניא אורה האוצר לפעל ושמח זורה בעני, כן בלי הפעל חזן האורה זורה בעלת, ומניא השכל שכל, והוא השכל הפועל, עד שיהיה יחס השכל הפועל ליסודות ומה שהורכב מהם, יחס כל שכל נבדל המיוחד בגלגל לגלגל הבוא. והים השכל כפעל הנמאל בנו אשר הוא משפע השכל הפועל ובו שני השכל הפועל, יחס שכל כל גלגל הנמאל בו אשר הוא משפע הנבדל, ובו ישנו הנבדל ויזיירוהו ויכסוף להדמות בו ויתנועע. ע"כ. וכבר קדם לנו ברביעי ביומן ג"ה מה שבו הנמאל מום השכל הזה מהשתלשלות הדברים דרך ענה ועגול, וקרא: ונעזוב ראיית הקראים וכו'. לפי שזכר למעלה כי חליתו מהכרה אחיתוה יחב' הוא שניכר בטבעיות מה שאין בו סבה מאומה מן הפעמים ויפסיקה אל כח בלתי נשמי אבל כח אלהי וכו' ובאותו שאלתו ראיית הקראים עני הענינים וכו', קול נדחו היה זה בלא להורות לנו כי האופן השני המיוסד על האותיות והמופתיים שנתפרסמו אלל אצווינו הקדושים וטעויהם אללם בקבלתם הנאמנה, הוא השפונה והמבולל מחד, ולא נדעה האורכי שראוי להשתדל על השגתו נראיות שכליות מופתיות ואחר כך נעבדוהו, וסמט דברייה על הכוזב (כד"ה א' כ"ח) ואתה שלמה בני דע וגו'. והנה הקראים הסוכרים בכחוב כפי ענלה לא ידעו ולא הכינו שמהם א חסול על זולת הידיעה המופתית. וכבר העירומוך למעלה שיומן ס"ו על אמרו שם ויהם הנקראים אלל הקראים בעלי החמט הדברים, כי האשמים ההם מהתפקים מחד ידיעה בטויות, ועל כן יחס בכלל דבר זה אליהם באמרו ונעזוב ראיית הקראים וכו'. ואולם דרך אמונה בזה היא יותר נאומה מדרך הקריאה בטבעיות שזכר למעלה, לפי שמדרך הקריאה אי אפשר לעמוד על אחימה כל מה שעמדנו עליו מדך האמונה, כי הידיעה פומה אחיתוה הנבדור בדרך זה ולא סבלו העיבור נדך אחמה. על כן זכר ברביעי סוף שיומן ג' כי כבוד ה' ומלכות ה' ומארו בעצם וראשונה כי יאמרו בעצם וראשונה כי יאמרו בעצם שיש חסול על ידיעה וטעויה ויבאיו, אשר בהם היבדר לאפיקורום כי יש לאלהים ממעלה ומלכות קיימת וידיעה בלתי מעשי היאורים וכו', ע"כ. וכבר ידעת בהחמט המפורסם אלל הפילוסוף ובעל מה שלום הכיול מאמר א' פרק ג' שהידיעה המופתית נקראת, אם מהמחשבות הראשונות, אם מהמחשבות, אם מהמחשבות, ואם מהמחשבות. וחס מופתיה הכוזבים כלם נשים על המושללות ראשונה, וכמופתיים הפעניים בטוים על המנועות, ואין ספק בזה

ויעקב, אשר דבקה בהם השגחתו וקיים להם יעדיו בתרבות וזעו, והנחילם ארץ כנען, והגות שכינתו בתוכם, וזולת זה והדומה לו, וכמו זה הוא אמרו אלהים אשר לא ידעום, ואשר לא ידעתם, לא רצה בהם הידיעה באמתתם, אבל אשר לא ידעו (ל"א ראיתם) מהם לא טוב ולא רע, ואין צריך שתקוום ולא שתיראו:

ואהר

קול יהודה

אוצר נחמד

בהם אחר שבסבת ידועה וימכרה. וכן המוסמים הנעניים על הכסויות א"ל שבסבת נסחרה א"ן לספק בהם אחר שהפיד החוש על מזיוחס. וכן המשפחה בידיעתם שירושלים ארץ מיושנה בעולם ואף

אשר ידעם נכוד: יעורר הכמתו: אשר לא ידעום. (דברים כ"ט): אשר לא ידעתם. (ש"ל): לא רצה בהם. לא נתקן: הידיעה באמתתם. ש"ל הקיים: ע"ו

אם לא נשיגבו בנות, שפוס יוחס אמת כאלו הנענוס, וזה למה שנמשכה אמתתם מאתם רבים ואין מולק עליהם כלל, ע"כ מדברי ע"ה על פוס כחננס וכלומס. ולמדע מהם שפס היום האמת על דרך פחד מל מקס לופי ידיעותם הם על דרכים רבים, ומלת ידיעה שכלול את כלם. והנה מאמר דוד אל הל דע את אלהי אביך וגו' אשר ממנו לוקחה ראיית הקראים לאמר שארץ לדעת את האלהים ידיעה נכודם וכו', אינו מסביר להם פנים להכרעה דעתם, כי אמתם הכבוד דרכים למקום לדעת אורו כפי אפשרותם, שאלם יסוה לנו בזה האמת נעדרה מלד המושכלות הראשונות, כן הפלגו בפקדונות מוחשות נסיונות ומשפחות. אם לכה המוחשות, כי עין נכרה המעמד הקדום הנבחר, האמרו שרשם ואחמק, אהה כראית לדעת כי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו, מן השמים השמיעך את קולו ליסרך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה והנבירה שמתע מתוך השלש, ותחת כי אהב את אבותיך ויבחר ברעו אחרי ויויאך בכחו הגדול ממלרים להריות נים גדולים ועצומים מתך מפניך להביאך למתך את ארצם נחלה כיום הוה, ולדעת היום והשבוה אל לבבך כי ה' הוא האלהים וגו'. ולמי שמתעו הכבוד רליה ו' היא אמתת חשייה, ואמרש רלו עמייה שמתע מממד האמת שמתע הכירו וידעו כי יש ה' בקרבם מגיד דבריו ליעבך וגו'. והלא שמתע דברי החבר בראשון ש' ל"ה לאמר כי קהל ישראל החבר אללם המעמד האמת ברלות עמייה, ואחר כן הקבלה המשמחה שהיא במראה סימן, ע"כ. והלא למתעם הנסיונות אמתך הנה מאמר הכבוד ש' יתרו כי לנעבור נכוח אהבם בל האלהים וגו', שצולרו הנכון לנעבור שפוח אהבם בעלי נסיון בהשמות שרשם על מראה אלהיהם טרלות שמיים שמתעו על ביורו אמתתו יתברך, וזה שמתך אלו ובעבור הויה יראתו על פיהם וגו'. ובלעדי כסיון המתך להם משפחה חושם בכמה פנים עד בהם לכלל דעה את ה' השובן אמתם להשפירם ולהעמישם כהוה נסיון גדול בזה, כי עמייה הויה והם יאמרו יגדל ה' מעל לנבול ישראל, וכמו שזכר בניי ה' אל רח בהמרו האדם שפוחה שמייה ונמשלה לעתה בהכוח, ר"ל האלהים וגו'. עוד כי עשיריה אשר נבו אל ישימון כחאמר ההגה (אבות פ"ה) אשר נסיונות נבו אבותיהם את המקום במדבר שנאמר ויטו אוחי זה אשר עמיים ולא שמתע בקולו. ראה עד היכן הגיע עומם ההפלותהם לכלי חק למען חזק עמודי מוסמיים ולהעמידם על אדמי ההקדמות הנסיונות. וכבר קדם דברו בראשון סימן כ"ה כי מה שאירע לאבות סימן מוכנה לבנים הורשתי קבלתם האמתת. והנה זה היה עמין האמתת המקובלות אשר זו כהם במחשבות כמו שנתבאר שם ומוקדמות ואלו, ובלעדי בשלישי מסימן כ"ד והלאה, כי שם הויה אמתת קבלתו. והסבכל מה למעלה מתך מין רואה ציורו העמין הוה באמרו הלה' תגמלו זאת וגו' הלה הוא אביך קק וגו' שלל אביך ויגדך וקציר ויחמרוך קך וגו'. הן כל אלה השפטי דקק על חבר והם עזויות אהבי עמלו על ציורו אמרו עד אלהי אביך וגו' לטמור על אביו חקויו וכו', כי בל אמרו לטמור על אביו חקויו על דרך שלל אביך ויגדך וגו', והיא הידיעה המיוחסת על המשפחה כחומר, ובאמרו להאמין וכו' אשר דבקה דברי וכו' שון אל הכתובים החכמים מלרשם ואמתתן אהה הראית לדעת וגו' ותחת כי אהב את אבותיך וגו' להביאך למתך את ארצם וגו' וידעתם היום וגו', ועיקר כל אלה ויודים הוא ההוה והמקוין אשר עמדו על אמתתם אמתתם האמתים אשר סברו לו, והם דברים מפורסמים ברוב עם הדתם אל אשר לא השגורו על כמותם סבכמה ומעו, ואסבירה שדמייה לה במחמרו וכמו זה הוא אמרו אלהים אלהים לל ידעום וכו', כי הדבר ברור שאין מניעת עבודתם מלר העדר הידיעה באמתתם, כי לו יונה שידע אדם אמתת מהות המלאך לא בשביל זה סרשה לעבוד אותו, אבל עמיש שלל מלרו מהם לא טוב ולא רע, כי לא יעו ולא ישימיו מעמשה גם יודעו לא ידעו כי אם מול הכה השפוח להם מנציה מעל נציה. והנה מניעת עבודתם יסוה אמתת אלה רלו מהם ברך הכוין והכוין אל אלהי אביו וגו', אמתם אור ישראל אכן בוחן בוחן ומטסה כמו שזכרנו, ויכל הכוין ויחיה בין עמייה אה ה' הוא האלהים ילבו אחריה ואם הכעל ילבו אחריה, וכלל הוא הדעת אורו שרשם דוד בדבריו לרוב כאמור. וכבר הויה בעל העקידים ש' בשלח שער מ' כהם גדול כה הכוין והקפו עימין שמה. וקדוה לשמוע משפתו על חבר כי בכל המקום אשר יזכיר הכבוד וידעתם היום והשגות אל לבבך כי ה' הוא האלהים ויואל, כהנה על הידיעה המקובלת המשוכה על החוש והכוין כמדובר, שפרי עם כל הכוין ישראל

ע"ו

כב ואחר כן היה מענין החבר שהסכים לצאת מארץ כוזר ללכת ירושלים, וידד למלך כוזר על פירודתו ודבר עמו על זה, ויאמר לו, מה תבקש חיות בירושלים

קול יהודה

ידבר ואלך ויכול שכל כלם הידיעה המוסלמית. והנה פה עשפש הכתוב היה שאלמנו עליו, כי בלמרו דע פם אלתי אפיך, ולא אמר דע אה אלתיך, למד דעת פם על ידיעתו מעל הכתוב במה דבקת המגמה יח' היה המנה, לא על ידיעת החקירה והעופה. וטוב לשוב אלך כעת הזאת לבאר לך אך יטוער לשון הכתוב על פי ביאורו כי חבר והואך יחישנו דבריו על דברי הכתוב. והנה עיני החזית פם אמרו שחזירו לבחור על אביו וחקיו, אינו מן המפורס בכתוב לאחר אלתי אפיך עד שיהיה הפירוש דע על הלאה אשר ידעו אפיך וחקיך בדרך הקבלה, ויהיה לפי זה מה שזכר החבר אפיך וחקיך נוטל על לשון אפיך המוזכר בכתוב, כי אמנם הפירוש הוא הפך מן המנומם אלתי המנים ואין דעמו ובהה כימא, רק הנוון אלתי כי אין זכרון מפורש בכתוב למאמר החבר אפיך וחקיך רק הוא מתוך מכלל משמעותו של כתוב. אמנם אלתי אפיך החבר בו עניינו אלתי אלתי אברכס יתקן ויעקב, כדבר הרמב"ן פ' שמוס ח"ג, ואפי אלתי אפיך, על דרך הפשט כמו אלתי אפיך, אבל יופיר יהוד במקום רבים אלתי כל אב מתאבדו, כי כלם יקראו לפי אב, וכן דוד אלתי אפיך, זה אלתי ואחיו אלתי אפי ורחוממנו, אלתי אפי, ע"כ. וכן דעת הרמב"ע הלא שהרמב"ן לא כיון יפה הבנת דבריו, כי אחר הדברים האלה האברכים כתב עליו ח"ג, ור"א אמר כי אלתי אפיך אברכס כי הוא ההל לקרוא בשם ה' ואח"כ היעזיר בשם אפיך אלתי אשר האבות, ע"כ. והם הסתכל בשלשון הרמב"ע אז הודע נלמתי כי לא יפה כיוון הרמב"ן לאמיתת ביאורו, ואין זה משמעות דבריו על מהל החאר הזה הם כדברים. ויאמר אפי אלתי, אחר שחזירו אלתי אפיך פירש כי הם אברכס יתקן ויעקב, וההל מתברר כי הוא ההל לקרוא בשם פ' לבנת חוצה לשם כי אפי וגם אחיו היו עובדים פ"ו וכו' ע"כ. ולפי הרמב"ע השב הרמב"ן כי אמרו וההל מאברכס כיוון בו למד שההל הכתוב באלתי אפיך לשון יחיד, ואין זה משמעות דבריו רק שכלל באלתי אפיך כל האבות ואחר כן פרט אוהם וההל מאברכס ולא ממנו ומעלה, כי מההל עובדי ע"ז היו האבות הקודמים אליו. וכבר המשך עשמו לאמר לא זכר האבות המתאחרים ליעקב לוי קמה ומערת עם יהוד כלם כגלוים בזמנא אפיך, וכמו שחארם מבוחר נלה מתוך דבריו. והדע לך שהרי אלל לשון יחיד, ואין זה ואחיו אלתי אפי וכו', כהב כרמב"ע זה ישרה בעבור אחר, זה אלתי אפי והעטם אלתי אברכס יתקן ויעקב ע"כ. ור"א אין בין ביאורו לביאור הרמב"ן אפילו כמלה יחמא. ואלתי פסחה אמנם יהיה אהו בשלשון הרמב"ע. וטוב נטוב אל

בירושלים ובארץ כנען, והשבינה נעדרת מהם, והקורבה אל האלהים מושגת בכל מקום

קול

יהודה

המורגשים בחושים אשר נתפרסמה בהם הכתוב
 צריכה שפעה משה לעיני כל ישראל. והנה לזה באמת
 צריכים עולמים חזק המנוח בלעד סדעם והתימונ
 אין בזהנה נפתל ועקש, כי על כן אמר המשורר
 חורס ה' חומיה משיבה נפש וגו', אשרי מתינו דרך
 וגו', ואחי חמים עמו ואשתחרמ מניו. והנה האמונה
 האתא אע"כ שיהא טובה וטובה צעמי אלהים לפי
 קלומה, גם שיוכלו להשתחף בה כלל האתמים, הנה
 באמת האמונה הבאה אחר החקירה והמשלמת האמונה,
 היא היוצר חוקה היוצרת שלמה והמיוהדת אל השערים
 בלי ספק, כמו שאמר דוד המע"כ לבנו ואמה שלמה
 בני דע את אלהי אביך ועבדו בלב שלם ובנפש חפזה
 כי כל לבבות דורש ה' וכל יצר וגו', ורצו על הדעת
 אומרו בלב שלם ועל עבודתו בנפש חפזה, ע"כ. וכבר
 העירונו לך אחן לשמוע ביצור דברי החבר על נכון,
 ובכח שזכרנו דתמו מעליו חלומות כן ישר אל בעל
 משפטו הגשג אליו, הוא בעל שער ה' החדש אשר
 עלה זכרנו למעלה ברביעי סימן ג', כי הנה זה עומד
 אחר כהלתו משניה מהחלומות שכלו מתיץ מן חרבי
 ביניהם בפרקו השני נחמ ב', אשר נעשה שם ימימי
 למונה קיים כי חובה מוטלת על כל בני ישראל לחקור
 ולדרוש בידיעת הכוונה ית' ומלאו לכל היד החזקה
 שנאספסרות האדם, ואחרי כן כהב ח"ל ולפי שראינו
 לחבר שצטל כל אלו הראיות והיואל בס, אחריו דבריו
 וחבבל אוחס. הנה אמר סוף פסרו שאי אפשר בשום
 דל לדעת שום דבר כלל במהות, ואחר אמר זה לשון,
 ועוזב ראיית הקראים במות דוד לבנו ואמה שלמה
 בני דע את אלהי אביך וכו' עד ואין לרין שחקוים
 ולא שהיראום, עכ"ל. ואלי אומר במחילה מכבוד
 מעלת החכמה שזו ירינה דהיה כלל לכל אלו הראיות,
 כי מתחלה לשוננו נראה שהוא מפרש דע את אלהי
 אביך סמוך דע מה שזכרנו לך אחריו בנענין אלהי
 אביך, ולזה הפירוש יקשה כמה קשיות. מהלה יקשה
 שהכתוב אמר אביך ומה מפרש אביך וחקיך, ואפשר
 שהוא מפרש סמוך לו הוא שאמר לך אביך כפי מה
 שאמרנו לו אחריו. וענין יקשה שצראה שהוא מפרש
 דע, סמוך, ולא מנינו לשון ידיעה שיתפרש על המכית.
 גם שלפי זה לא הביא רמיה כלל מאשר אל ידיעה
 ואשר לא ידיעה, שהרי אלו אים פירושם סמיכה.
 ועוד שאם דע פירושו מות, אם כן יהיה פירוש דע
 את אלהי אביך סמוך את אלהי אביך, ואין טובה לאלו
 הדברים. ולא היה לו לומר כן אלא דע על מה
 שאמר אביך באלוה, ויהיה פירושו אז סמוך על מה
 שאמר אביך באלוה. גם אין הויר שיהיה מפרש דע
 האמן, ששם יהיה ששם אז פירוש ידע אמרו דע
 את אלהי אביך, ויהיה פירושו האמן באלוה אביך,
 עדין יקשה שהיה לו לומר באלוה אביך לא את אלהי
 אביך, ועוד ששם זה הפירוש ג"כ אינו מביא רמיה
 כלל

מחד צעמי הענינים האלה, ר"ל להסתכל בהשגתו,
 ולהשגלל בעבודתו אחר ההשגה, אמר ואמה שלמה
 בני דע את אלהי אביך ועבדו את בעקשמו ימאל לך
 ואת חפצו ויתיקך לעד. והאזהרה לעולם היא על
 השגות השלמות, לא על הדמיונות, כי המחשבה
 בדמיונות לא הקרא דעה, ואמנם הקרא העולה על
 דוחס. הנה ההבאר כי הטובה אחר ההשגה היא
 להמסר אליו וכו', ע"כ. ועם היות שלא הויתא מכלל
 דעה כי אם המשיגים בהשגת דמיונות בהשגת היותו
 בעל גשם והארום ויואל, וכמו שזירו דבריו
 בראש פרק ט' והוא מה שזכרנו אליו ט' ר"ל המכר
 באמרנו כי הדבר הוא אשר בדמיונו ואשר יזכור כפיו
 לית נאות לנמאל כלל, אבל הוא דבר דביו שדדו
 דמיונו כמו שביארנו בדברנו על האחרים, ע"כ. וכבר
 כורנו בראשון פרק י"ו שהמקבלים מן המאמרים
 המעיינים ית' להם חלק באלוה ישראל, לא כדעת מי
 שחולה עליו בוקי כריקי לומר שאינו חולק כבוד כי
 אם לכה המעיינים, כי הנה שם ואמר כחוף הפרק
 אין ההגללה אם כן למי שלא יקבל מן המאמרים
 המעיינים אם היה מקבל מן העיון, שאלי לא אמשוב
 לומר מי שלא יביא מופת על הרחקת הגשמות אבל
 אמשוב ולומר מי שלא יאמין בהתקפה וכו', ע"כ.
 אף גם זאת משפט הכתוב הוא רחוק אלנו משיעו
 על חבר ועשן לגבול בעל חלקו בצבנות, והנה זה
 שהלוף הוא חוסר יואל מגזע הלוק דעה אשר זכרנו
 ערש המאמר. וגם הנה הראש"ע יואל אחרים
 אמרו שרשה יתרו על אחי ה' אלהיך, הנה בעבור
 האותו ששעה ה' במאמרים אשר משה אחת הראית
 לדעת, שהכל ראו זה חכמים ושאינם חכמים גדולים
 וקבאים, גם הוסיף עוד בדבר מעמד הר סיני ששמעו
 קול ה', ע"כ אמר אחריו מן השמים המשיך את
 קולו ליסרך, ולא בחמורה כי הדעה הגמורה שישב
 האדם אל לבו עד שיהבדר לו בראיות כי ה' הוא
 לבדו, על כן אמר ידיעת היום והשגות אל לבך,
 ואמר דוד דע את אלהי אביך ועבדו, והדעת הוא
 בעל לא בהוראת הנה. והנה החבר המשיב למשכיל אכני
 וכוסיף אשר הוואחיד, שיבין המשכיל ושאינו משכיל,
 ע"כ. וכן כהב בספר יסוד מורא פ"א ח"ל, והאדם
 חייב לתקן עצמו להביר וכו' מה שברא הכל ולהבין
 קולו ליסרך, אז ידע בוראו, ומזה אמר משה הוירעמי נא
 את דרכיך ואלדע. והביא אומר אל יתהלל חכם
 בחכמתו, איוו חכמה שהיה, כי אם בזהה לבדה,
 ומה היא, השכל יודע אותי, וכבודו בבורה ידיעה
 היום והשגות אל לבך, ואמר דוד דע את אלהי אביך
 ועבדו אח"כ, כי בעבור זה נברא האדם, ע"כ.
 אלוה נמשך בעל העקידה פ' לך דע שער ט"ו באמרו
 שמופתי הבורה בכל הדבאים המלבישים אינם הקאים
 שכלים מנביים, אבל המה היו האותות והמופתים

מקום בלב הטהור והכוסף החזק, ולמה תכנים עצמך בסכנות המדברות והימים והאומות המתחלפות :

אמר

קול יודעה

כלל מחשד לא ידעום ואשר לא ידעמס, שהרי אלו אין פירושם לעון האמנה. ואל"ל לומר שהוא מפרש דע, ראה, כמו לא ידעמס שהביא רחיה שפירושו לא רחיהם מהם טוב לו רע, שחסן כן לא יפול על זה זוי דע שיאמר ראה. והיותר טוב שנאמר שהוא מפרש דע לשון ידיעה ממש, אלא שהוא אומר שאין פירוש זה הידיעה ידיעה שלימה מתמחה דרך חקירה ופקלה, אלא הכונה היא ידיעה מה דרך אמנה וקבלה, והוא שהאמין ודעו שהשגחה יהיה דבקה בנאותן ופקיים להם יעדויו וזולת זה, כמו שאמר הוא. אלא שעדיין יקשה לזה שידיעה כזו לא הקרא ידיעה, לפי שכל ידיעה בדבר היא ידיעה אמנה הדבר הוא כל שכן בלמרו אה, המורה על העלמות, וכן לא ידעום שפירושו לא ידעו אהם, וכן לא ידעמס, אבל ידיעה המקרים מהדבר לא הקרא ידיעה, אבל הקרא הכרה, כי ההכרה היא להכיר את הפדתי במקריו שבהם הוא נבדל מפדתי אחר, ואם כי ידוע שכל ידיעה בדבר היא ידיעה העלמות מהדבר ההוא. ואל"ל פירוש לא ידעום לא ידעו בהם היותם אלהים, וכן אלהים אחרים אשר לא ידעמס, ר"ל לא ידעמס בהם היותם אלהים, ואם היו יודעים בהם היותם אלהים היו יודעים שהמהם והוא היותם אלהים, ועוד י"ל לפרש והוא האנון, אלהים לא ידעום, לפי שאין בהם ידיעה להיותם בעדרי המלאכות, כי הידיעה היא לדבר הנמצא שיש לו מילתו ומחיתו, אבל אלהיהם כמדומה אחר שאין לו מלאכות, ואין לו מחיתו ולכן אין בו ידיעה, וכן אלהים אחרים אשר לא ידעמס, זה שצוה. ועוד אקשה להביר ואומר, שאפילו אודה לו ואקרא לא ידעום הידיעה הטהרה שלא ידעו מהם לא טוב ולא רע, הרי הידיעה הזאת היא חלק מה שפירושם האמתים מהם, כי אם היו רואים מהם טוב או רע היו יודעים בהם היותם אלהים, ואל"ל שאמר גם אמנה דע אה אלהי אביך, דע חיזה ידיעה ממנו כל מה שחלל לדעת, ולפחות הדע שהוא שגא ממנו טוב או רע, והרי זו ידיעה מה, כי אין אנו ואומרים שהיה תלואו לו שפירשה בשלמות גמור, שזה נמצא הוא גם לדעתו, וכמו שיבאר. עד כאן מדבריו של בעל שער ה' החדש. אה כמה הוא שגא ממנו בדיבור בדיבור לשון לשון אהם בדיבורים אין להם שחר, כי כבר זרחה עליהם שמש ביורונו לפי מה שהשגנו עד בלי השאיר לו מקום להשגותיו. ונוראות נפלאתי על מעשה חודויו בדקדקו מה שפירש הכריז דע כמו שמוך, ובקש הקראות אה שפירוש מזל השגון הכלמי נאות על הכונה לפי סברתו, ולא שח לבו כי בהנמא שהי לשונות מוריס על עיני אהר לא ישוער כל אחד על מדה אחת וקצב אחד, כי עם היותה מבארים דע אה אלהי אביך על ידיעתו בדרך קבלה, שאין זה כי אם במיכה דעתו על קבלת

אמר

כג אמר החבר השכינה הנראית עין בעין היא אשר גערה, כי איננה נגלית
 כי אם לנביא או להמון נרצה במקום המיוחד, והיא אשר אנחנו מצפים
 לה, באמרו כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון, ובאמרנו בתפלתנו ותחזינה עינינו
 בשובך לציון. אך השכינה הנסתרת הרוחנית היא עם כל ישראל אזרחי ועם כל
 בעל דת האמתית, וך המעשים, מהור הלב, נפשו ברה לאתלי ישראל. וארץ
 כנען

אתר נחמד

קול יהודה

כג אמר החבר השכינה הנראית וכו', נאס
 העצרים היואלים ממיו דוגמת ללו בשלישי
 סי' י"ב באתרו על ההכוד שהוא לשלם כלילו השכינס
 עמו וההלכות מהעבדים עמו בכה, ולא יחוק
 בהסידור ויהיה במקומה הראויים לשכינה הנבדלה
 בפעל ויראה וזהו עין בעין וכו', פ"ב. ומעין זה
 הורה שם סי' י"ט באתרו ויהלל סמוך לה להראות
 השכינה עין בעין וכו' באתרו ותהינה עינינו בשוכך

כג עין בעין. כמו שיהיה הנהו רוחם נשיות מהם,
 וזהו משלש פנים אל פנים: להמון נרצה. כמו
 שיהיה במקום חודש ובהקמת המזבח ויום המקדש: במקום
 המיוחד. ציון וירושלים: ובאמרנו בתפלתנו וכו'.
 ששנה על הרכוס מהם: עם כל ישראל אזרחי. באתרו
 הכתוב וז' אין הקדש מברך כנינו אלא על המשפחה
 כפימחם שנישאל: ועם כל בעל הדת וכו'. כגומר
 פירוש

לציון וכו', פ"ב. והנה השכינה הגלויה והסתרת שזכר
 ציאתי סנה זה עומד אחר כהלכו מהגיה מן החלומה על השכינה הגלויה, ומיין מן הסתרים על השכינה
 הסתרת. והסברת הנה עתה דבר ר' אבא בהנהומה שפון השכינה זה משהל מערבי, שגמר מה זה
 עומד אחר כהלכו. ועל זה אמרו ז"ל פרק בני העיר כל מקום שגלו שכינה עמהם וכו'. ועל כונה זו ביאר
 ההסבר ספורנו מה שכתוב פרשת ויך והלכתי הסתר הסתר פני מהם ח"ל, לא כמו שהשנו הם באתרם
 שאינו קרובם, כי אמנם בכל מקום שיהיו תהיה שכינה מתיישב עם, כחמו"ל פרק בני העיר בכל מקום
 שגלו שכינה עמהם, אלא שהיו לפי מהלכם, ע"כ. קדושים לדבריו לדברי הרמב"ן שכתב שם על כחמשיך
 פנים הראשון שהשכינה פני רחמינו ומלאוה רעות רבות ונרות, רק שיהיו בהסתר פני הגלויה ויעמדו בהסתרת
 פני רחמינו ותף גם זאת וכו'. ומה טוב ומה נעים שנת היחבוס גם יחד בין אומה זו לית, כי גם נתת
 ה' את ידחה ונולת, חור ירדה לא יחפך לגמרי, כי שמש ומגן ה' יהיה לה לאור עולם, ואין שקיעה אורם
 ואתי למראות עינינו, כעין אמרו בדכיעי סימן כ"א אינו שוקק אלא בשני מי שאינו רואה הורה אורם
 שקיעה וכו'. וזהו אשר דבר בעל העיקרה שער ל"ז אלא יהיה העשירי, כי כמו שהלכנו המיד הוא מלאם
 אור מלמד האחד ולא יחסר ממנה כלום, רק שבהחלף מקומות מעמדה מיום ליום מסתרת מנגד עינינו חלקי
 אורה עד שהסתרים לגם, ואחר החזרה ומראה אורה את אורה מעט מעט עד שהרעה כלה, ככה ועל זה
 הדרך לפי דעהו יהיה עיני האור התגיע מהאל יחברך אל האומה האלה, כי תמיד לא כרה ולא הסוד
 הסגנונו ואור פניו מאלוהים ואפילו ביהוסם בהך השכנת אפלה, כמו שאתר ותף גם זאת ביהוסם באתר
 לויכוסם לא מאלוהים ולא געלחוס וגו' להסר ברייתו אחם, וזהו לא נאמר בתוכחות והסידוריה פני לו
 אסיר, אלא והסתרה או הסתר אסיר, כי תכלית הזנף הוא כיוח לו עתהם להבה מסתרת עם חזרתם
 מגולה, וכן אמר הכתוב כי אל רחוס ה' אלהיך לא ירפך ולא ישיחך ולא יסכה את בני אבותיך אשר
 נשבע להם, כי אפילו בשעת הגבורה יזכור רחמינו, וכן נאמר בשנף קול השמירתי פני נרע וגו', ע"כ.
 ועל השנה עברה זו לישנה דבר הכתוב שיעיה עליו זרם לפי דעתנו באתרו (תיעיה ה') קומי אזרי כי בא
 אורך וכבוד ה' עליך זרם, ויראה לפי ששהו, קומי אזרי בשכינה הגלויה כי בא ושקע האור שהיה לך בגלות
 עד הנה משכינה הסתרת, והשנה עיניו אלך למעלה ולשנה בשוכך למדרגת הקדמות. ח"ל וכבוד ה'
 עליך זרם, בשכינה הגלויה והגלויה לכל העמים, על כן אמר אחר קו עליך ירם ה' וכבודו עליך יראה,
 לא כהנה היה עיניו עד הנה, כי עם היונתו זרם עליך לא אחר כי אם בשכינתו הסתרת, כי ענה
 פין בעין יראו בשוב ה' ציון. והשלים זה בשלם הורה אשר זרעו באתרו לא יבא עוד שמשך וירחק לא יחפך
 פי' ה' יהיה לך לאור עולם וגו', ועיניו מוצר מדבריו הקדומים. ומה טובו דברי ההסבר ספורנו כוף פי'
 פנחס על עיני המלך הזה אל מקומו זורה הוא שם, פ"ב: כל ישראל אזרחי. התנה צוה אזרחי, למס
 שזכר בראשון סימן קכ"ו כי לגולה אל ימחוק הגר עם האזרה וכו'. וך הדבעשים וכו'. באתרו מי יעלם
 צרה ה' וגו' נקי כפיס ובר לבב אשר לא עשה לשוא נפשי וגו'. ומה שזרור הלב על המעלות המדומיות
 ונפשו ברה, על התעלות השכליות. ופיס נא עיניך לטובה על אמרו עם כל ישראל אזרחי וכו'. כי מקרה
 הוא קרה לנו צוה דוגמת מראה של זכריה המצטר לכתה חלקים קבועים ותף גם זאת לא ימנע מפני זה
 להראות בכל חלק מהם דמות דיוקן הגורם המחלה במראה כללה, הוא המלך הוא אשר יצויר זה
 המיושמים בכל חלקי הנפש הגמולה כזה בכל חלק מהלקי הנוף, ובכך גם בהכרז ממנו אשר לו אכרים, הלא
 נפשו כללה היתה בטור, לא וכזה יצויר עיני אומתו, היא המראה אשר יציר אור השכינה אל מל

שהוא אמת כאשר קדם באורו. ותתעורר התשוקה אליו ותמחד הנפש בו, כל שכן מי שהולך אליו מסמוך רחוק, וכל שכן למי שקרעו לו עונות, והוא מבקש כפרת האלהים, ואי אפשר לו בקרבנות אשר היו קבועים לכל עון ועון מורד ושגגה, ויסמוך על מה שאמרו רבותינו גלות מכפרת עון, כל שכן אם יהיה הגלות למקום רצוי. אבל הסכנה בים וביבשה אינה נכנסת באמרו לא תנסו את ה' אלהיכם, אך סכנה שהוא "מסוכן כמו (ל"א מסכן) מי שתהיה לו מחורה מקוה שירייה בה, ואילו היה מסוכן (ל"א מסכן) יותר מזה מצד כספו כפי תשוקתו ויקווי הכפר (ל"א וקוות הכפרה), היה הדין עמו בהכנסו בסכנות, אחר אשר חשב עם נפשו חזקה על מה שעבר מימיו, הסתפק בו החזיק בשאר ימיו ברצון אלהיו ויכנס בסכנה, ואם יצילנו אלהיו ישבה ויודה, ואם ימיתחו בעונותיו ירצה ויודה, ויאמץ כי התכפר לו (ל"א במיתתו) רב עונותיו. ורואה אני זה יותר עצה טובה מאשר יסכנו בנפשם במלחמות בעבור שזיכרו כנבורה, או בעבור שיקחו שכר גדול, ושיותר קלח ויהי הסכנה הזאת מאשר יכנסו במלחמת הרשות כדי לקבל שכר על המלחמה:

אמר

אוצר נחמד

קול יהודה

לדמיון ומשל לנד דוגמת הכינס הגדול והקדוש עקרים עמו עליו נחמה, כענין אמרו בראשון סימן ל"א על מה שגאחנו עטנים היום מעשיות בתיס ובחירתנו אוחס וגדלנו להם והתכבדנו בהם, ואפשר שגאחם שהעניס חלה בהם והתלחשים חוטים סיבוימיהם, ולגלל האורך להתחברות קאלנו היה הדבר הזה נכרי ובי' כמחזר עמה, הנה המהפכה היתה לנדה צימוד הקולס הכול, השיב ספרה הלכ והנפש עד להללוי, כל עק שמקום ארץ ישראל הוא מיוחד לאלהים נחמה, לא על דמיון לנד, כאשר קדם באורו למעלה בהם גם בשיי מסומן י"ב ואלין: כל שכן מי שהולך אליו במקום רחוק. שהליכות לשם בעולם השקוה מוסתת אומץ בהתפוררות לנו בארץ נחמה ויעשה לו כניסם ככשר לעוף השמימה ככשר נפש בהם וחס: וכל שכן למי שקרעו לו עונות ובי'. כי כל זה יעב אלוס עד דכא ודכדוכה של נפש, ואחר חסכה בהשונס שלימה לעבודת אל רחום וחמן מכל עון ע"י יסרי גלות מכפרת: אבל ההכנה בהם ובי'. השיב בהם למי שאמר המלך בקודמת ולמה חטנים עמך בסכנת המדברות והימים ובי', ויוראו כי בהליכותו לכתב

אליו: כאשר קדם באורו. כסימן ל': כ"ש ובי' מסקום רחוק. שיש עקר הליכה כידו גם כן. וזה עקב כלפי אמרו כסימן עקרים ולמה חטנים עמך בסכנות המדברות והימים ולאומות המחלפות, כי אדרבה לפס עשרה אגלה: אבל הסכנה ובי'. מן האמר שאין להכניס עמנו במקום כסנו, ובמאמר חז"ל לגלות אל יעמוד אדם עמנו במקום כסנו, והסכר עמנו אמר למעלה ס"ס ל' שהחטנים עמנו במקום כסנו עמנו תמה לו תנסו את ה' אליהם, שום לא אחר רק במקום עמנו עובד ריות מוון: ואילו היה מסכן יותר מזה. מן סלך הימים והמדברות, ל"ל כענין שטוף יאמר כסנו מים: מצד כספו. הקו השקוה בעטרת ס': והודה ובי' הסתפק בו. כלומר שהסתפק עד כה בימים שאין חזק כנס קיבולו לעמוד את ס' כראוי: ורואה אני ובי' אלו ראויים להכניסו בכנסתו המלחמה, שאם יחטו חסיה גבורתם לגורון, ואם יאחרו בחיים שר הכנס יקחו, ואין לא יכנסו בכנסת מד הקו עולם הכל והספרות למלך עליון. והשיב גם למלך נגד חוק המלכים שגמתי גבורי רעים למקום המלחמה לנכרות למלך לו להיטי אלהיו שם, והמלכים החסנים בהם, ולמה כוונה אורו על אשר כן בכנסת לפשות לזון קוט: מאשר יבטו ובי'. בענין

קוט אל ארץ מרחקה דרך המדבר יס סוף ורכי הוא זכר כמורס עמנו לכנסת, אינו כלל לא חסנו ובי' אשר זכרו למעלה סימן ל', אבל היה סכנה שעשוי אדם ליכנס כביכול אלו לעסקי שפס להוסיף לו הוסיפו בסחורות אשר על אודותם ירד הים בחלומי ויעשה מלאכה סחורתו במים רבים מלין סתם אל בחימה הכנסת, ואם כן לא יאס כח הידוע יפה ממה הקדם: ואילו היה מסכן יותר מזה ובי'. ל"ל שמכנה גודלה מו לרייה לו מלד הכנסת והתקוה עתה עתה נכסף ומתחוקק ומקוה אל כוונה המכרת אשר זכר חסיתם לא יערכנה: אחר אשר חושב עם נפשו והודה ובי'. ל"ל אשר עבד ליד השכונ עם נפשו ומתוך שהשונן על כלל הודאה על מה שעבר מימיו בזירת חוזה לארץ, כאלו ל' כל בר ישראל הדד בחוזה לארץ חמה כמי שאין לו אלה: והסתפק בו. כי לא ראה להוסיף אולת כלכותה שחר יפסו כעובד ממנו. וי"ל החזיק בשאר ימיו ברצון אלהיו ויכנס בסכנה ובי'. ל"ל בזה יאס אל הקדם כניסות סכנת ימים ומדברות ולא ימות לכל אשר יקרה, כי בה' ייגל דבר ובלהים ייגל יבר: וירצה ויודה ויאמין ובי'. יקבל מימנו ברצון ויודה על חטליו ויאמין כי המיתה מעלת. ואמר רב עומהו, כי עדיין אפשר שירד לניהסם כל היכא דאיכא רובא עוטה או חיליו בחמה עוטה, וכללם עון פושטי ישראל בנוסם, ככל"ק דר"ס, ולפיכך לא ראה המצר להחליט מאמר הכפרה על כל עושותיו: ורואה אני זה יותר עצה טובה ומיוחדת הרה הרה ובי' ואשר ורזו ובי'. הורב מל אחימה הנהא לנכנסו בכנסת כולת יוסר מצולתה משה

כך אמר הכוזרי לפנים היית בותר בחירות, ואני רואה אותך עתה שאתה רוצה להוסיף עבדות והובות שתהיה חייב בהם כשתדור בארץ ישראל, מצעות שאין אתה חייב בהם הנה :

כה אמר החבר אבל אני מבקש החירות מעבדות הרבים, אשר אני מבקש רצונם ואיננו משינו, ואפילו אם אשתדל בו כל ימי חיי, ואילו הייתי משינו לא היה מועיל לי, ורצוני לומר עבדות בני אדם ובקשת רצונם. ואבקש עבדות אחר, וישנן רצונו במורת מעט, והוא מועיל בעולם הזה ובבא, והוא רצון האלהים, ועבודתו הוא החירות האמתית, וההשפלה לו הוא הכבוד (כ"ל ההכבד) על האמת :

אמר

אוצר נחמד

העמים ולכלול טמל לחומים, ובאמת במלחמת מלוא שיהא סתם ארץ ישראל לזמן המורס לסיכום במלחמה אר"ט שיהא סתם, וכדאי שעבדת סמים והמדרכות אינם כל כך כסוב כמו המלחמה, ושישאל שיש חיות לנכח ככונה לו כעבודת דים ארץ ישראל ולקבל שכר נתי מאלהי השמים :

כך לפנים היית בותר בחירות. קודם לזה היית מתאון על כבלות, ענוך בדבדכי הסגר ברכה פעמים :

כה מעבדות הרבים. בני אדם שאנחנו כנושים מתחיים, כנ"ש (ישיעי כ"ו) א"ל אלהים נעלנו לחוים וזלמן: ה הכבוד על האמת. זה הוא הסוד האמתי, לא עוונת בני אדם והשפלה נגדם: ורחמיבא

קול ידורה

פרס. תחלה אמר כי היא ענה סובה וטובה יותר משנה הצור היודר למלחמה, ושם הוא משתדל לעשות לו שם מפלאת בגבורה בעולמו אל עיר לו מגדל עז, כי עישה כן וזלמו לתקות שכר גדול. כי הנה ענה הסמך עמו בהליכתו לארץ לשם שמים היא יותר טובה בלי ספק, כן מגד עליו התכלית הן מגד לקוח הסכנה. אמר כך אריה כי לא ככונה זו בלבד אשר יסמך בו האדם לשם נשאו ככפו לתכלית שם בגורה זו שכר גדול והיא הסכה ודחיה, בזרנו עליה לאמר שסכנת הליכה הארץ טובה וקלה ידומה, אבל גם כן עזר לומר שהסכנה האמת היא יותר קלה וטובה מאשר יכנס במלחמת העשות כדי לקבל השכר הנשגב במלחמות בזולת הכנסו לסכנת העולמות לקוח לו שם בגורה או שכר ברכה מאל. ועכ"ל טוב אשר האמת כסכה שהתכלית לשם שמים ולא כעבדות מרובה שחייב הכנסו כבשכר. כי כפי יחרון מעלה התכלית המכוון יהיה ענה הסכנה להשגתו יותר טובה וקלה שחייב הכנסו כבשכר. או מאמר כי בחמרו ורואה אלי זה יומר ענה סובה וטי, הוא לעלי התכלית לבד, ובאמת וטוחר קלה היא וטי' טון לקוח הסכה, ושם חיות שם במלחמה סכה מרובה, התכלית סוף גרוב, כמו שקדם :

כך לפנים היית בותר בחירות וכו'. השוקק החירות מן המלכיות שזכר בראשון סימן קס"ו במאמר ואילו היינו טובלים בגלות היה ודלותה היה לשם האלהים כראוי היינו לפאר הדור שאנו מנצלים עם המשיח, והייתו מקרבים עם השועה העמידה שאנו מומחים אותה, פ"ב. ובדביעי סימן כ"ב אמר אבל חשבה בהשוניו ממנו שיהיו יבולים לדחות הבז והעבדות מעל נפשנום במלה שיאמרו מבלי עורר השבט בני הורין ומרוס ידם על מעבדיהם וכו' :

כה אבל אני מבקש וכו'. ר"ל אין הדבר כן כמו שהשבת כי בחירות בהחלט נשתי חפסה, רק אם מבקש החירות מן העבדות לבני אדם וכו' ולא אבקש חירות מהעבדה לאלהים וכו' כי מחוקק שנה העובד לאלהים. וסדר הדלות הוא מונה בין העבדה לבני אדם לעבדה לאלהים, כי אלו רבים הם אחד, אלו לא יושג רצונם אם יושג רצונם, אלו אין בהשגה רצונם חפולה כלל הם מועיל העולם האלהים. ומכל אלה גזר לומר כי עבודתו יתברך הוא החירות האמתית וההשגה לו הוא הסכנד בלחמה. דומה לשם שחכס בעל העקידה פרעה כי מבא שער ל"ח שההמעבד אל אשר ימות אליו הסמטעבוד והסכנה אל אשר שתינו לו בהכנעה, הוא דבר יותר יקר מן החירות וההפשיות, ובוטיה לחמה אז מן הכמונים ומדברי חז"ל. והוא אשר דבר החכם יודיהו הקרול פילוני' בראש ספרו המיוסד על שורש העמים האלהים. והנה הירמ"ן פ' קרה על אמרו עבדה מתנה אחן אח הכוחסם שאינוהם לשם עבודתם שצדו כעבודה עבדי סמליים, אבל עבודה מתנה גדולה מתחי לשם בה לכבוד ולהפארת וכו', פ"ב. ועל דעתו כי לדחות מעל חובו הכנעה וההשפעות הלו בכל איש כפי עולם מדרגת גדלו להחלה לשם והפארת יהיה כניעת המלך בכריעותו ובחפלה יותר מכניעת הכתר מגיעת גדול, ואל כה"ג יומר מכניעת ההדיוט, וכה"ג בתחלה כל ברכה ונסוף כל ברכה, והמלך כיון שכרע ושהו בראשונה שוב אינו זוקף ראשו עד שגומר כל הפילון, כרי' בר חמתי דפרק און ערפיין וכמונה הוא להרמז"ס פ"ה מהל' חלה. ולדק בדברו דוד מלך ישראל אל מלך

כן אמר הכוזרי כאשר אתה מאמין בכל מה שזכרת כבר ידע האל מצפונך, ורחמנא לבא בעי, יודע המצפונים ומלאה הנסתרות:

כן אמר החבר זה אמת כאשר ימנע המעשה, אבל האדם מונח לו בינו ובין מאוויו ומעשיו, והאדם נאשם כאשר איננו מביא השכר הנראה אל המעשה הטוב הנראה, ועל כן נאמר ודערעותם בחוצרות ונזכרתם לפני ה' אלהיכם והיו לכם לזכרון לפני ה' אלהיכם. זכרון תרועה. לא שהאלהים צריך אל הזכרת והערה, אך שהמעשים צריכים לשלמות ואז יהיו ראויים לנמול, כאשר צריכים עניני התפלה לבטא בהם על השלמות הנסמך מהתהנה והבקשה, וכאשר יהיה המעשה והכונה שלמים כראוי, יהיה עליהם הנמול, ויהיה זה על דרך בני אדם כאילו הוא זכרון, ודברת תורה כלשון בני אדם. ואם היה המעשה בלעדי כונת או כונה בלתי מעשה תאבד התהלת, אלא במה שאי אפשר המצאת הכונת והתודות

אוצר נחמד

כן ורחמנא לבא בעי. ר"ל אויך צריך לעמוד שם, כי בקד"ס לופס ציושר לנכך ומקבל שכר מעלם, ונשאלת הו"ל משל לעשות מזהו ונאמם ולא עשה בקד"ס מעלם עליו כלליו טעמה:

כן כאשר ימנע המעשה. ר"ל שטוב לומר ואינו יכול לקיים המעשה: מאוויו. השקן: השכר הנראה. כלומר השכר היולא לפועל: צריכים לשלימות. ר"ל כפי המעשה: לבטא בהם. לא ככונה בלבד, ורק ככונה קרי אמרו מכיון בלבו ואינו מוכן משני שליחו כשאי אפי"ט שמוכן לומר ה' יודע הכונה, עכ"ל צריך כפוי הפהים כדי לעשות מה שחשט: אלא במה שאי אפשר המצאת הכונה

קול יתורה
כן אמרך פתחה למוכרי, כי יודעה עמד טולם אל הכורא יתכבד נחשב הוא לו חירות הפשוט כאלו מוכרה זלורו נהקו. והפך הכבד בשליט בשר ודם כמשל כבד יכבד עניו שחלו את משל כל העם המתנהג על ידו. וע"פ צעזעורו מלך יהודה כשנשבע נאמר וישב בבית הפשוט (מ"ב י"ד) כי אז נשבע הפשוט מהנהגה הממשלה. וכמו שפורש הוא (במלכים א' י"ב) מטעם הדיקטט אשר מוטן בם רבשעם וישלמדו אליו ללמד אם היה עבד לעם הזה ועבדנותו, וכמו שפטינו בלרות חז"ל לא כן משות:

כן כאשר אתה מאמין וכו'. כלילו אמר מי מכיבדך שמהל למקום סגנה להשלים

שם שמתרה והלא ה' הוא יודע העלומות לב ויטיו הלא למנוה תלפניה. והנה ככוב כמקד וזוך לכך בלמונתם אין לך זורך לבקש מעשים מתקום אחר, הואיל והמקום אשר אתה עומד עניו לא אומת קדש הוא אשר יתייבך במנוה שמהייבב בס בלרן הזכו, וכמו שקדם סי' כ"ג. ודי לך שחלמין בכל המנוה בכונה ראויה שהיית פועל אומת במעשה נמור אם היית מתקום ראויה לשמירתן, אכן לא תמייב ללכח שמה כדי שחמול הוכחה עליך. ואזכי חזון הרביעי בציבור זה, כי איננו רואים טוב ויפה ליהם אליו הפקוקו בענין המעשים האם הם צריכים אל השלמות או לא, הואיל ודענו על ספר על הקוסב הזה כובד והולך מרלשים ועד אחרים. ואולי אפי"ט יהיה סלקו עליו חוזר ועודו אחרי התיישב הכל בדעוהו כמו שהבאר מהמבך דברייהם, על כן ראויה להמשים הדברים ע"י מלה והבלין אשר שמהי בס: יודע המצפונים ומגלה הבהרות. על דרך גלי עמיקתה ומסתרה יודע כחשוכה (דניאל ב'), אלה שהקדים כנה ידיעה המצפונים להיות זה פיסק המכונ:

כן אמר החבר זה אמת וכו'. ענהו ויאמר לו שאליו היה לכחו אל אדמה הקודש לדבר מנוח אליו, היה זה ספק ולפטר דניו, אך בהיות לאל ידו לקום ולעלות למקום עדיק עשייתן של מנה מנבאר סי' כ"ג, אין טוב הכונה ממלא את הכרונ. וז"ל זה אמת כאשר ימנע המעשה, כי אז בהמינו דיק בלמונתו יחיה וקב"ל מלרף מהתכונה הטובה למעשה: אבל אדם מונח לו וכו'. כי הרשות מנוח בבחיית האדם אין אומם, כלומר סימן כ' כי ימלא עמונו מונח לו ביע ובין הפזו בדברים האלפשריים לו, אם ירצה יפשה ואם ידעה ייחה, ע"פ. והנה חלופו בידו ומעשהו ברשותו להטובה אל אשר יחפון. ובכלל זה הוא לכחו אל גלי ארצות להשלים חוכהו במנוה כלמור, והנמנע מזה יקטל ואשם, וז"ל והאדם נאשם כאשר איננו מביא וכו'. הכונה שהאדם עומד עומד על טוב טונח לבו בנשאר הכי הוא שלם בנת, ויסי כך ילא ילא טוב הכונה אל כשרון המעשה בנלה זה יולד שם שלם כפעל, ואז הוא ראוי לשכר כשל, והוא אשר קרא אותו שכר גרלם. ודברים אלו משני דוגמת מה שכתב הרמב"ן בסימן על פסוק והאלהים נכה את אצבעך, כלמחר כי התנחם י"ט יאיה בו להוילא הדבר מן הכח אל הפעל להיות לו שכר מעשה טוב לא שכר לב טוב בלבד, ע"פ: כאשר צריכים עניני רתפלה וכו'. כי מלבד השלמות בגמור מהתנהגה והבקשה הליינה, גם מנחל שחמיו ישמור לבטא בפשוטם את אשר כללה קיומה לב: ויהיה זה וכו'. ר"ל המחמיר המכונ וזכרתם לפני ה' אלהיכם ע"י שחוב כניו אל הנחה העומד על שבתו היסודי אשר זה: ראב"ד הרתהלת. ומקבל עליו שחוב שחוב אין שם כל אמת מאלו המפרדה המנילה, אלא במה שאי אפשר וכו'. הנה כי בזה שחוב אין אפי"ט

התורות על המנע המעשה מועיל קצת תועלת, כהתודותנו בתפלתנו באמרנו ומפני חטאינו והדומה לזה, ובהערת בני אדם והתעוררותם אל אהבת המקום ההוא הקדוש ונחץ הענין המיוחד, שבר גדול וגמול רב, כמו שנאמר אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד, כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו, רוצה לומר כי ירושלים אמנם בתנה כשיכספו בני ישראל לח תכלית הכוסף ער שיחוננו אבניה ועפרה:

כה אמר הכוזרי, אם הדבר כן מנעך אשם, ועורך מצוה, האלהים יעורך על כונתך, ויגזור לך הטוב בבקשתך והשתדלותך, ויהיה לך עזר וסומך, וירבה שכרך על בר לבך ומצפונך, כי הוא בעל המובה ואלהי החסד והגמול, ואין אלוה מבלעדיו ואין צור זולתו, יעשה עמך כחסדו ועם המכוונים כונתך לשמו ברחמיו. אמן אמן סלה:

נשלם ספר הכוזר. תהלה לאל שיהיה לי לעוזר. אשר בו כל כושל נעזר:

אוצר נחמד

הכונה. ר' ל' לטלים סכונה כמעט: התורות על המעשה. מתודים שחשנו לעשות כמעט רק שמונע ממש כחשיתו: וספני חטאינו. חנו מתודים שחשנו לעשות קריבות כיום רק מחמת שמר כיום אין חנו יוכלים לעשות חובותיו: ובהערת בני אדם וכו'. חנו מעוררים כחשיתנו בני אדם אל אהבת בית המקדש: ונחץ ענין המיוחד. ר' ל' לבקש כחשיתו על ענין המקום הקדוש והחורס לא': שבר גדול. יש על זה: עד שיחוננו אבניה ועפרה. אמרו חז"ל ר' אבה כוס מנשק כיוי דעכו, כוס מנשק האנשים כהשגיגע ועכו שהוא נגזל אף ישראל:

חם ונשלם פירוש הכוזרי, מאלהים יבא עזרי:

קול יהודה

על השלמת מעשהו אז הועיל בו קצת תועלת המלאכה סכונה בענינו והתודות על המנע המעשה כמאמר על ככה, חנה הוא כענין התודותנו בתפלתנו וכו'. והנה כהיום עיקר כל המנוח ליוצאים בדרך, ונלמדו סימן כ"ג שמששים לא ישתלו כי חס בה ורכבה ממנו ישראל בשלום ממי שאינו דר בדרך ישראל וכו', והיתה הליכתו לשם אשפריית וסונחה לבחירתו כנסימן כ', ואין שוכנה הדרך התלולות משפיק כמו שקדם סימן כ"ג, הרי מזה תשובה משפיק לשלמה המלך לאמר כאשר אהה מאמין וכו', כמו שנחבול: ובהערת בני אדם וכו'. הסיף על החומר עד הנה בענין השבר המזומן להולכים אל ארץ חסן, כי הנה שברם אהם כשפולחם ללמים כהערה וכו', וכפל דבר ההשערות באמרו ובהערה בני אדם והתעוררותם וכו', להורוח על הסלגה הסוסף, ור'א באמרו ומחן הענין, המהירות והחזוק בכל לבנו ובכל נפשו: עד שיחוננו אבניה ועפרה. כאמ"ל ארץ חסד דכחיות בני חנה ארץ ישראל אגלס, ר' חייא כן נגדל מינגרד כעפרה שנאמר כי ר'א עבדיך אה אהיה וזה עפרה יחוננו, ע"כ. ושם כיון למח שזכר בראשון סימן כ"ג לא למחר כאשר אהנו עמיס היום במקומות המכודות אהנו עד שאלו מהבכרים בהם וכעפרם ואבניהם, על פי הדרך שנחבול עס תהלה:

כה אם הדבר כן מנעך אשם וכו'. ישים אשם נפשו כמה שמינעו מלכת, ולקום כעזרתו מדה מוכס כימה ויהי מנוח מופלה על האדם. ומנעך ועורך עמיס מקור, וינעו שמינעו לכו, אשם, לעזור על הסליכה, מנוח מקדש: האלהים יעורך על כונתך. שמהכונים לנחם אל עיר הקדש ירושלים ויניעך אל מחו נחלת בני עשרה עליך: ויגזור לך הטוב בבקשתך והשתדלותך. יתלם לך שבר טוב על פי כסוף כהספח תהליס הכוסף אל הארץ אשר ה' אלהיך דורס אותה חסד: ויהיה לך עזר וסומך. כהשלמת המעשים במקום הגבחה אשר אהה הולך שמה: וירבה שכרך על בר לבך ומצפונך. כמה שלא חוכל עשויה לכה מועטת, כי אה כל אלה כהיום כחשפט דבריו סימן כ"ג, וכל כלס אה פני האל יבקש לשלוח עזרו מקדש: כי הוא בעל הטובה. ויש ספוק בידו לסמוח לך אה אהנה הטוב: וארדו הרסר. כי חסן חסד הוא לפניס מן השורים: והגמול. כי גזיק ס' דקוקס אהכ לתם לאיס כדרכיו נחמן תלסם שבר טוב להולכים בתמים: אין אלוה מבלעדיו. כי כל אלהי העמים שרי מעלה החשמיים שולט עם כל כהנהו לחמייהס, אין שר ביה אהה העליון ברוך הוא ורהה אה כל המעשים שרי עידי ורשועס, כי אה אשר הם עמיס ה' מלייה כהשפעתו העליונה, כי מן הכאל היהי ישקו הנעדרים כמה, ומשלחנו קא וכו ליטול פרס ומידו נחמו לנו: ואין צור זולתו. כי הוא לבדו מחוייב כחמייהו קייס למד: עם המכוונים כונתך לשמו. שזוהם לשמים כמוך גס הם יהצ כנעס ס', תמר להס אה ככריה וזה הכסד:

קול יהודה

הנה נה עורני חי ללוח בן לשכני הקרובים אל ביתי במכמת נפשות, שלשה המה משיבי סער (כאשר מראש הספר דברתי), היושבים בנגים בשבת תחכמוני, הברים מקשיבים לקולי קול יהודה, אשר השביעוני בצבאות להעיר ולעורר את האהבה עד שתחפץ למלאת חמציחם חמצי שמים. ועתה ערת כרותי שמען קולי האזנה אמרתי, כי אי"ש ארנתי לשפעי ויל"ד לחברתי. שאו בשערים ראשיכם והנשארו בפתחי עולם לעומת מלך הכבוד, ובקול רנת ותודה הבו לח' כבוד ועוז, השתחוו לפניו בהדרת קדש:

בהגיע תור שלמות המלאכה מלאכת הקדש,
נשא המניה (נדפוס וינילוס"ס ע"ד) כשלו ויאמר:

(יחר ותנועה יחר ותנועה בולח וכן בסוגר)

קני איש תגו את	לבדקם להקין	דבר שר נגדול	ובעל בעשיו
געיסות יקינז	ינוסף בכנז	תקינז תקרו	ועלה בעשיו
נקל כז מקאר	ותולק עלי כל	קישקר ותוקר	ותולל בעשיו
ותנה בפי איש	דבש צוף לקתוק	דקול עיר וקדיש	ותזפה קרושיו
ארי נור ותורה	קבהן פאר הוד	תעלה שקיות	קפזר בעשיו
ואיש פי נשאו	לקבו בתקפה	יתל לפריז	ותנה בעשיו
תמן ובוט	ותקל לפניו	תכלז ותשם	לתנה בעשיו: